

POŠTNINA PLAČANA V GOTOVINI

1933 · LETO · PETO · 1934

Priporočajte uporabo zdravilne vode ROGAŠKE SLATINE, na katere čistem dobičku je udeležena tudi „Jadranska straža!“

Razglednice Jadranske straže. Oblastni odbor JS v Ljubljani, hoče zgraditi svoj lastni dom ob Jadranu. Tu bo imela naša mladina cenenno letovanje na morju. Pa tudi izletnikom Podmladkarjem bo dom dobro služil. Zato je potrebna večja glavnica, v katero svrhu je ustanovljen poseben sklad. Temu skladu je namenjen tudi čisti dohodek od prodaje razglednic, ki jih je izdal Oblastni odbor. Na finem papirju je umetniško izdelana slika pokrovitelja JS Nj. Vis. prestolonaslednika Petra, mladega mornačka ob krmilu, ki nad njim vihra državna trobojnica. Slika je okvirjena z narodnimi motivi, med katerimi se pleče trak z napisom »JS svoji deci«. Pod sliko je tudi znak JS. Razglednice so prav primerne za božične in novoletne čestitke ter se bodo prodajale po vseh večjih papirnih trgovinah po ceni 1 Din komad. Segajte pridno po teh razglednicah, ker se bo s tem zopet širila naša ideja po državi in Podmladkarji bodo čim prej prišli do lastnega doma in izletov na morje.

Zelo primerna
BOŽIČNA DARILA!

*
Največja izbira!

*
Oglejte si naše izložbe!

A. & E. SKABERNÉ
LJUBLJANA

KLIŠEJE

eno- ali večbarvne za
časopise, knjige, raz-
glednice itd. izdeluje

JUGOGRAFIKA

KLIŠARNA

LJUBLJANA
SV. PETRA NASIP 23

»Naš rod« izhaja v Ljubljani osemkrat med šolskim letom in ga prejemaajo naročniki »Mladinske matice«, ki plačajo letno naročnino za list in publikacije »Mladinske matice« Din 22'50, v 9 mesečnih obrokih po Din 2-50.
List izdaja »Jugosl. učiteljsko združenje« — sekcija za Dravsko banovino v Ljubljani, zanjo odgovarja Ivan Dimnik.

Glavni in odgovorni urednik Josip Ribičič.
Uredništvo in uprava: Ljubljana, Frančiškanska ulica 6.

Tisk Učiteljske tiskarne v Ljubljani, zanjo odgovarja Franc Štrukelj.

Sveti večer . . .

ali je sveti? Ali je v srcu vse en sam mir? Ali ni v duši kaj jeze, nemira, ali ni v hiši trdote prepira?

Sveti večer . . .

ali je sveti? Ko se snežinke po ozračju lovijo, ko se po drevju véjice solzijo in stopa sam Bogec v jaslice k nam: tedaj: ali se zavemo, ali spoznamo, da revni smo in ubogi na svetu? Da treba je le sapice hladne, pa že smo v verige sovraštva uklenjeni, že planemo besni na hišo prijatelja in mu storimo krivico.

Ne tako.

Sveti večer . . ., če v resnici je sveti, nam bodi ko zibel, kjer dobri se v Bogcu uspavamo; kjer budni bedimo nad revo svetá.

Poglejmo,

saj niso zvonovi božiča le zvok za ušesa; saj so čuvarji, budniki, da dobro je v nas in da to dobro dajemo drugim v róke.

Ko se o polnoči zbiramo ob luči,

*ko gledamo in darila uživamo,
pomislimo,*

da v hiši marsikóga še kruha ni, da so otročiči, kjer mati v skrbeh zanje bedi in ne vé, ali bo jutri še živa . . .

Sveti večer . . .

da bo res sveti:

veselja pol svojega drugim darujmo; darujmo tako, da levica ne vé, kaj daje desnica.

Zakaj,

Bogec — božiček, ki v jaslicah ubóg je prezebal, ki ovčke, voliček, osliček so mu rokice grelí,

On vé,

*da smo revčki na svetu vsi, prav vsi, če Njega ne maramo,
če nam je srce ko kamen trdó.*

Sveti večer . . .

dajmo, prosimo:

luči za mir,

sonca za v dušo,

srcá za vse tiste, ki ne vedó, kaj je:

sveti večer.

Marija Kmetova.

Tam gori v bohinjskem kotu, ob vznožju visokih planin, leži prelepa Srednja vas. Na dolgo je raztegnjena ob iepi cesti, ki te pripelje prav noter do lepega, tihega in mirnega Bohinjskega jezera. Nad njo čepi cerkvice kakor kokoška, ki kliče svoja piščeta v varno okrilje.

V zgodnji pomladi je bilo, ko sta stopala po tej cesti mati Lucija in Lipe. Namenjena sta bila do materinega brata, Hodnikovega Balanta, ki je imel v Srednji vasi lepo domačijo. Bil je vdovec in je s sinom Urhom obdeloval obsežno posestvo. Nanj se je obrnila Lucija, ko si ni vedela več pomagati.

Brat Balant ji sicer ni odrekel pomoči, vendar nič preveč prijazno. Beračev se vsakdo brani. Balanta je bilo sram sestre, ki je bogata odšla z doma, pa se je vsa bedna in revna vračala. O, Bohinjci so ponosni ljudje!

O tem je razmišljala Lucija, ko sta se vzpenjala z Lipetom po strmem klanecu nad Bitnjem. Zase se ni bala težkega življenja, ki jo je čakalo, le za fanta jo je skrbelo. Bo li zmožgel vse težave in nadloge revščine? Skrivaj se je ozrla nanj, ki je z mladostnim korakom jemal strmo pot, po kateri sta hodila.

Med pogovorom jima je minul čas in že je ležala pred njima Srednja vas.

Prav na koncu vasi zgoraj ob cerkvi je stala majhna lesena bajta. Nič kaj prikupna ni bila njena zunanost, le troje lepo zelenih sliv, ki so svoje veje poganjale prav noter v ozka okna, ji je dajalo prijaznejše lice. To hišico jima je Balant prepustil v bivanje.

Takoj naslednji dan se je mati Lucija zglasila z Lipetom pri bratu. Nič kaj dobre volje ni bil, ko ju je zagledal. Radi dela so se hitro dogovorili, potem se je pa Balant obnil do Lipeta, ga premostril in nevšečno dejal: »Kakšen zelenec si še. Za pošteno delo ne boš, to že vidim.«

»Oho,« ga je ustavil Lipe, »morda pa vendarle, stric, saj me še ne poznate.«

»Saperlot, fant, jezik ti teče, tisto pa, nič ti ni reči. Če boš še pri delu tako gibčen, kakor si z jezikom, pa bom še ponosen nate. Skoraj bi verjel, da boš kdaj še za pastirja dober. Veš, moj sin Urh je zdaj že mož in ne maram ga več pustiti vse poletje v planine. Že vem, zakaj ne. Joza bo rabil drugega pomočnika. Morda se bova pa le zmenila.«

»Nič morda, stric, prav gotovo se bova,« je hitel odgovarjati Lipe.

»Tisto bom pa jaz odločal. Se bova ali pa ne. Vsakemu svoje živine ne bom zaupal,« je odločil stric.

Takrat je prišel mimo Urh, Balantov sin in Lipetov bratranec. Bil je močan in zal fant osemnajstih let. Očetu so se v ponosu zaiskrile oči, ko ga je pokazal sestri.

»Oglej si bratranca,« je rekel nato sinu. »Coklje si bo menda že znal obuti, čeprav je iz doline. Za tvoje mesto v planini se poteguje, kaj praviš, ali bi mu ga dala? Ti si že prestar za to službo.«

»Jaz mislim, da še ne. Tako delo je naporno, kako mu bo tak otrok kos?« je rekel Urh neprijazno. »Ali bi me spet nekdo rad spodrinil?« je še jezno dodal in odšel.

Stric Balant je gledal zamišljeno za njim, pa ni nič rekel.

Tako se je Lipe seznanil s svojimi sorodniki v Bohinju. Čutil je, da ga stric in bratranec nista preveč vesela in mu ne zaupata. Seveda, je pomislil, po očetu me sodijo. Ampak prav zato, ker sem takega očeta sin, vam pokažem, kaj zmorem. Spomin na očeta ga je bodril, da je pogumno zrl v novo življenje, ki se je odpiralo pred njim.

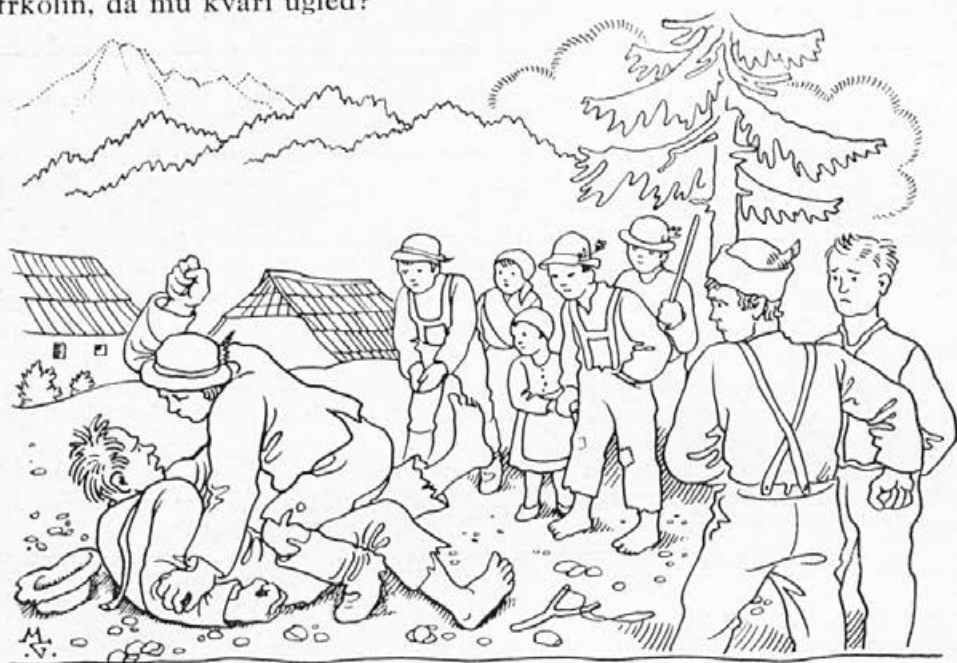
Zares je bilo to življenje, ki se je zdaj pričelo, zanj povsem novo. Iz bogatega edinca je postal reven bajtarski sin. Dopoldne je obiskoval šolo, popoldne je bil pa večinoma sam in to mu ni bilo všeč. Na Otoku je bil vaje družine. Tu pa ni imel nikogar, da bi se z njim pogovarjal in igral. Vaški otroci so ga začudeno gledali in se ga skoraj izogibali, tujca z doline niso marali medse.

Želja po igri in tovariših ga je nekega popoldne zvabila na vas. Na travniku zunaj vasi je zagledal gručo dečkov, ki so s fračami streljali češarke z bližnje smreke. Vrh smreke je visel češarek in fantje so se skušali, kdo ga bo prvi zbil. Nihče ga ni mogel zadeti. Lipe jih je nekaj časa gledal, potem pa je vzel najbližjemu fantu fračo iz rok.

»Čakajte, pokažem vam, kako se to dela.« je rekel in že je pobiral kamenje, da ga vtakne v fračo. Ko bi trenil je bila vsa gruča okoli njega. Najmočnejši med njimi, za Blažona so ga klicali, pa je zaničljivo zamahnil z roko in rekel: »Kaj bo takale dolinska reva! Stavim, da še drevesa ne zadeneš, kaj šele češarek na njem.«

Lipe mu ni odgovoril, le fračo je trdneje poprijel in jo zavihtel. Rssssk, je švignilo po zraku in že naslednji hip se je zamajala veja, na kateri je visel češarek. Vsa družba je stekla pod smreko in glej, češarek je ležal na tleh.

Vsi dečki so ga občudovaje gledali. Na mah jih je pridobil zase. Le Blažonu to ni bilo povšeči. Same nevoščljivosti je bil ves zelen. Dosedaj je bil on najmočnejši in najspretnejši med njimi. Pri vseh igrah je bil on prvi in vodnik drugim. Le odkod se je vzela zdaj ta frkolin, da mu kvari ugled?

Še enkrat je zaničljivo zamahnil pred Lipeta in rekel: »Eh kaj, takle bajtar, pijančev sin!«

Lipeta je spreletelo. Divja jeza ga je popadla. Pograbil je Blažona in ga z vso silo treščil ob tla. Nič ni pomislil, kaj dela, le pesti je stiskal in divje mlatil po nasprotniku. Vsa bridkost, vse trpljenje, vsa besnost, ki se je kopičila v njem, odkar je postal revež in je moral prenašati tiho zaničevanje ljudi, je zdaj butnila iz njega in se razlila nad tem dečkom, ki se je onemogel zvijal v njegovih pesteh in se zaman skušal rešiti iz njih.

Potem pa je mahoma odnehal. V hipu ga je minila vsa besnost in samo grenka bolečina je še ostala v njem. Molče se je obrnil in odšel.

Odhitel je domov in se skrila. Nič ni bil vesel svoje zmage. Vedel je, da jo bo moral drago plačati. On, tujec, bajtarjev sin, si je upal braniti svojo čast. Tega mu ne bodo odpustili. Bridko je zajokal in si želel smrti, da bi bil rešen teh nadlog.

Šele pod noč je poiskal mater, ki je v kuhinji pripravljala večerjo. Čutil je, da bi ji moral povedati, kaj se mu je popoldne primerilo. Iskal je pravih besed za to, pa jih ni našel. Poznal je mater, tako mehka je bila, vse krivice in težave je vdano prenašala in nikoli ni tožila, Kako naj bi zdaj razumela divjo jezo in upor, ki je vstal v njem ob besedah zabavljača? »Mati,« je začel plaho, toda v tem hipu so se zatemnila vrata in na pragu je stal Urh, njegov bratranec.

Urh se je široko razkoračil v kuhinji in začel: »Tisto sem vam prišel povedat, teta, da Lipe vaških otrok ne bo pretepal. Nočem, da bi se vsa vas jezila nad nami. Zakaj si popoldne Blažonovega, a?« se je odurno zadržal nad Lipetom. V Lipetu je znova zavrelo. »Zmerjal me je s pijančevim sinom. Tega ne pustim,« je ponosno dodal.

»Hahaha, čemu ne bi pustil, ko je pa res. Pijančev sin si in berač, to ti pravim tudi jaz.« Obrnil se je in odšel.

Tiho je nastalo v kuhinji. Ves bled je strmel Lipe za bratrancem. »To ti enkrat vrnem,« si je glasno govoril in krčevito stiskal pesti v onemogli jezi.

Preplašena mati ga je zaman mirila. Takega ni še nikoli videla. Z vso ljubeznijo mu je prigovarjala, da se je končno vdal in ji v solzah povedal, kaj je doživel na vasi.

Ta dogodek je Lipeta zresnil preko njegovih let.

* * *

Mladi kozliček je neugnana žival. Kadar je prost, ti skače in divja preko travnikov in bregov, kakor bi kozolce prevračal, če pa ga za kol privežeš, ti natega vrv, da misliš, zdaj zdaj se bo zadavil, in bi ga najraje spustil, da gre, kamor mu želi mlado, neugnano srce.

Takega kozliča je imel tudi Hodnikov črednik Joza. Poletje je preživel na planinah, čez zimo in spomladi pa se je nastanil doma v stari bajti tam pod Studorjem in je pletel jerbese in košare. Toda to delo mu ni bilo nič kaj po volji. Vsako leto se je že vso zimo veselil tistega dne, ko bo lahko zapustil mračno dolino in se odpravil z živino na sončne planine. Ljudje so pripovedovali o njem, da je bil lep korenjak, dokler je bil mlad, in najzaljši fant doline. Toda pravega dela mu ni bilo mar. Skrivaj je lazil po pečinah za divjimi kozami. Ko je imel štirideset let, ga je nekega dne zalotil gozdar, baš ko je ustrelil lepo divjo kozo. Joza je hotel ubežati, toda gozdar je streljal nanj in ga zadel v desno nogo. Od tedaj je Joza šepal. Nehal je hoditi za divjimi kozami in je postal vaški črednik.

Poleg hišice je imel Joza tudi majhen hlev. Tam je sameval neugnani kozliček.

Ta kozliček je bil veselje vaških otrok. Kadar se Joza sam ni hotel z njimi igrati, so poiskali kozla in se preganjali z njim preko trate. Ta kozliček je seznanil Lipeta z vaškim črednikom.

Od onega dne, ko se je spoprijel z Blažonom, Lipe ni več zahajal med vaško deco. Kadar ni bil v šoli, je pomagal materi pri delu na polju, pripravljal doma drva ali jih pa hodil v bližnjo hosto nabirat.

Nekega dne, bilo je že proti večeru, se je vračal iz gozda domov.

Že je bil v dolini in je pravkar zavil na cesto, ki je vodila do domače hišice. Takrat pa je mahoma obstal in se glasno zasmel. Pa

se je tudi imel čemu smejati. Na stezi pred njim je stopal pastir Joza in vodil kozleta pred seboj. Kozliček je poskakoval in vlekel pastirja zdaj na to zdaj na drugo stran. Joza se je smejal in se podil za njim, kamor ga je vlekla žival. Ampak zdaj, in to je bilo, čemur se je moral Lipe tako prisrčno smejati, je kozliček mahoma poskočil, se strgal in še preden je Joza vedel, kaj se godi, je že ležal na tleh. Preden se je zopet pobral, je bil kozliček že v bregu in prav gotovo bi bil ušel, da ga ni ujel Lipe in mu nategnil vrv okoli majhnih rogličkov.

»Šmentana koza,« se je jezil Joza, ko se je pobral. »Komaj si pogledala v svet, pa že prevračaš stare poštene ljudi. Ali se ti bo še utepalo, žival nemarna!«

In obrnil se je k Lipetu: »Ti si pa menda nalašč prav zdaj mimo prišel, da si me videl, kako sem cekin pobral. Ali bi ga ti rad?«

»Hahaha...« se je smejal Lipe. »Tak cekin si kar sami obdržite. Raje se mi zahvalite, da sem ravno pravi čas prišel in vam rogača ujel.«

»No, saj bi ga sam tudi ujel. Čakaj, ti bom pokazal.« Stegnil je dlan, pihnil vanjo z roko in zaklical: »Su, su, su!« Ko bi trenil, je bil kozliček pri njem in mu vohal roko.

(Se nadaljuje.)

France Kralj: Otroško veselje

O tihem človeku

V davnih časih, ko se je sonce še skoraj dotikalo zemlje, je živel nekje človek, ki je bil zmeraj zadovoljen. Ko je bil še otrok in so pustili, da je lazil po grmovju, je že doživljal hude stvari. Pretepal se je z razbojniki, lazil po gozdovih, po skalah, pa mu je tako življenje razširilo prsa in zgnetlo telo, da je bil kot kamen. Ko je dorastel, je bil podoben gori. Če se je zasmeljal, so ga slišali v treh, štirih vaseh. Spogledali so se in rekli:

»Lepo vreme bo, Mato se smeje...«

Človeku je bilo namreč ime Mato. Odkod je prišel in kje se je rodil, tega niso vedeli. Kar tako se je znašel sredi sveta.

Mato se je smejal.

Lahko se je smejal. Kamor je pogledal, povsod je videl sledove svojih rok. Tabor nad vasjo je skoraj sam zgradil, grajske pristave je postavljaj, še gradove same. Mato se je lahko smejal.

Drugače pa ni bilo nič takega.

»Mato, delaj!«

Grajski so ga vpregli v oralo in je delal za deset, petnajst tlačanov. Jesti mu niso dali, za hrano je skrbel sam. Nikoli ni vzrojil, niti s slabo mislijo se ni nasmehnil.

»To je pač že od nekdaj tako,« je skomignil z rameni, kadar ga je kdo vprašal, ali mu ni kaj všeč.

Da, že od nekdaj je tako!

Mato je delal. Ko je grajskim vse opravil, so se spravili nadenj sosedje. Vsem je pomagal. Zvečer se je sesedel do smrti utrujen pred napol podrto leseno kočo v samoti za vasjo in začel preštovati zvezde.

Takrat so bili težki časi. Nekoč je prišla mimo koče stara tujka. Mogoče je bila svetnica, mogoče čarovnica, o tem ni razmišljal. Dal ji je zadnji kos kruha, ki ga je imel, in v zahvalo mu je razložila, da se bo takrat nekaj izpremenilo, ko bo preštel zvezde do kraja. Mato je živo veroval in jih štel vsak večer. Naštel je do tisoč in še več, potem so mu omagale oči in obležal je v spanju. Drug večer je začel znova. Treba je verovati do konca, nekoč se bo že zgodilo, kar se mora zgoditi, je mislil tiho.

Delal je in delal. Bolj ko se je mučil, bolj je rastel. Bil je še enkrat večji kot drugi ljudje.

Kar tako mimogrede so se pa spomnili nanj grajski. Poslali so k njemu biriče in hlapce.

»Pojdi z nami v grad!« so rekli možje.

»Pa pojdimo v božjem imenu!«

Grajski so se namreč domislili, da je Mato njihov hlapec. Čemu bi ga ne imeli kar v gradu? Za vsako potrebo bi bil takoj pri rokah.

Pripeljali so ga v grad in mu pripravili prostor, kjer so spali tudi drugi hlapci. Toda Mato je bil velik in zvečer je hotel še zvezde šteti. Vzdignil se je, da bi poiskal okno in poletno nebo, a je zadel v strop in ga porušil.

»To ni bilo prav,« so premislili biriči, pa so ga drugi večer privezali z velikansko verigo za stolp. Ležal pa naj bi kar na trdem dvorišču.

Mato ni rekel niti besedice. Bilo mu je vseeno. Legel je, ker je bil truden in kakor v omotici je štel zvezde, ki so migotale na jasnem nebu. Ni vedel, kdaj je zaspal. V spanju se je pa nerodno obrnil, veriga se je preveč napela in stolp se je nevarno zazibal. Stražarji, ki so stali na obzidju so videli vse, zbal so se in zakričali, da se je zbudil valpet. Potem so začeli premišljevali, kaj bi s tlačanom.

»Najbolje, če ga izpustimo,« so sklenili.

Mato je moral obljubiti, da bo priden in poslušen, nato so mu odprli velika vrata in ga izpustili v gluho noč.

Drugače se pa ni dosti izpremenilo.

Sosedje so vsak dan bolj spoznavali, kako je Mato močan. Kar samo se je zgodilo, da so ga začeli siliti, naj opravlja vsa dela namesto njih. Mučil se je od zore do mraka, da je vse teklo od njega, ljudje so pa posedali po krčmah, pili rdeče, belo in črno vino in prepevali, kako je lepo na svetu. Z vseh strani so prihajali v deželo godci, vsak dan je bilo žegnanje in praznik. Mato je pa delal. Tiho je delal, niti enkrat ga ni obšla kaka uporna misel. Z nekim čudnim upanjem, da se bo nekoč vse izpremenilo, je vstajal in legal spat. Kakšenkrat je komu razložil, da je preštel že precej zvezd, že do sedmih tisočev je prišel. Le škoda, da mora vsak večer začeti znova. In niti verjeti ni mogoče, koliko je zvezd na večernem nebu. Sosedje so molče prikimavali in so bili zadovoljni, da Mato šteje zvezde in dela, dela za vse.

Potem so počasi spoznavali oboji, grajski in tlačani, da Mato samo podnevi dela. Kar tako mimogrede jim je prišlo na misel, da bi lahko delal še ponoči. Močan je in velik, več zmore kot drugi ljudje.

Ukazali so mu in Mato je moral delati. Toda ponoči sijejo zvezde. Mato se je ustavljal sredi dela in jih štel. Ko je štel, se mu je obraz zmeraj bolj vedril. Zjutraj pa so prišli grajski in tlačani in so videli, da je opravil malo, malo dela. Premislili so vse in zapovedali:

»Mato, ne smeš več šteti zvezd! Škoda časa! Delaj in pusti zvezde!«

Mato je bil žalosten. Nekoč je obljubil, da bo priden in poslušen in zdaj ni hotel prelomiti obljube. Nič več ni dvignil glave k zvezdam, zlezla mu je na prsa in obšla ga je misel, da je vsega konec.

Ljudje niso mogli razumeti, zakaj Mato vsak dan bolj blede in hujša. Nekaj časa so premišljevali, potem so zamahnili z rokami:

»Eh, samo, da dela, pa je dobro!« — — —

Mato je delal in hiral od dneva do dneva.

Potem je prišla jesenska puščoba. Polja so bila že prazna, tri dni je pljuskal v obraze dež in od gora se je vzdigoval mraz, iz grap in prepadov pa megle. Mato je bil v svoji koči in nihče se ni zmenil zanj. Grajski so polegali v gradu, tlačani po kočah in v krčmi. Mislili so, koliko je letine, koliko desetine, in kleli so in pili. Da je nekje na svetu Mato, ki jim dela, se ni spomnil nihče. Šele čez tri, štiri dni se je zazdelo enemu izmed vaščanov, da nima drv. Kdo jih bo pripravil? No, Mato! Šel je k njemu, a se je pred kočjo začuden ustavil.

Na pragu je ležal Mato. Popolnoma bled obraz mu je strmel v sivo nebo, oči je imel napol odprte, ustnice so se mu tiho smehljale. Bil je mrtev. Najbrž je v zadnji noči preštel vse zvezde in umrl.

Grajski in tlačani so se zganili, ko so to izvedeli. Nekaj se je izpremenilo. Zdaj si še niso mogli vsega razložiti, le otroci so razumeli vse in so jokali po vaseh in peli z zategnjenimi glasovi:

»Joj, Mato, Mato!« — — —

Verici za božič

Verica pripoveduje ...

Osem let, dolgih let — to je hudo —
očka svojega nisem poznala,
osem let, dolgih let maral me ni —
pa sem mu naskrivaj pismo poslala:

Očka moj!

*V šoli korenček mi stržejo vsi:
„Verica, šlek, šlek, pa nima očeta!“
V solzah zbežim včasih k mami domov...
Vidiš, tako mi tekó mlada leta.*

*Druge otroke očka vsak dan
čaka na pragu in jih varuje,
kadar jih hoče odnesti cigan
in kadar parkelj iz pekla prihruje.*

*Jaz pa te nimam... Kako joj, kako,
vprašam te, očka, naj bolna me mama
sama varuje in zame skrbi?
Pridi, pridi, pomagaj nama! — —*

Osem let, dolgih let — to je hudo —
očka svojega nisem poznala.
Že svetovala sem mami nekoč:
»Pa bi mi drugega očka izbrala!«

Zdaj je prišel. Sveta noč je nocoj.
Joj, kako zvonko sem se zasmejala!
Dala poljubček sem vroč mu — tako...
Zdaj bova vedno skupaj ostala.

Očkova vprašanja.

»Kaj boš postala, ko boš velika?«
ti je pogledal v oči.
»Pesmiće zlagala bom in pisala
pravljice, očka, ko ti.«

»Pa boš to znala? se je nasmehnil.
(Vse svoje grenke poti
v duhu premeril je...) Ti pa si rekla:
»Saj to nič težkega ni.

Vso abecedo smo v šoli že vzeli
do male črke e-m;
ko naučim se vsch gladko do kraja —
potlej pa kar koj pričnem.«

»Kakšna pa bo prva pravljica tvoja?«
V zlato luč si se zazrla.
»Takšna: Živela je punčka brez očka
in je od žalosti umrla...«

Očka pripoveduje.

Najlepše, kar pod smrečico
božično lesketa se
sred pisanih darov nocoj
in gorko mi smehlja se —
je moja punčka Verica.
Pobožno gleda v Ježuščka
in moli:

*„Jezušček v jaselcah,
zdaj pa ne vem,
kóga naj rajši imam...
Če ti povem,
da zdaj enako oba imam rada:
Tebe in očka — jaz, deklica mlada,
ali boš hud?“*

Nasmehnil se dobrotno je
iz sanj obraz Njegov,
iztegnil bele je roké
in dal svoj blagoslov.
In moja punčka Verica
zdaj nima več oči:
dve lučki božji sijeta
v samoto svojih dni.

Če bi umrla, Verica ...

Če bi umrla, Verica,
kaj bi storil očka tvoj?
Jokal bi in si želel,
da bi v grobu spal s teboj.
In še kaj? — Izdrl bi si
pesem iz srca globin
in med mrzle prstke ti
gorko stisnil jo v spomin — — —:

Kako me ima očka rad?

*Očka moj me rad ima
kot popotnik zvezdo
in kot ptiček v gajbici
svoje rodno gnezdo.*

*In še bolj. še mnogo bolj:
kakor zemlja sončno luč,
kakor starček očenaš
in od vrat nebeških ključ — — —*

Če bi umrla, Verica,
t o bi storil očka tvoj.
Listek beli v grob hladan
vzeli prstki bi s seboj,
duša tvoja splavala
pa bi z njim naravnost v raj
in tam zapela z angeli
pesem mojo vekomaj.

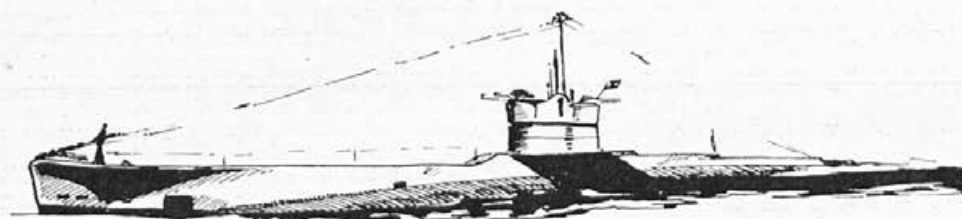
Al. Marok:

Par ur na podmornici

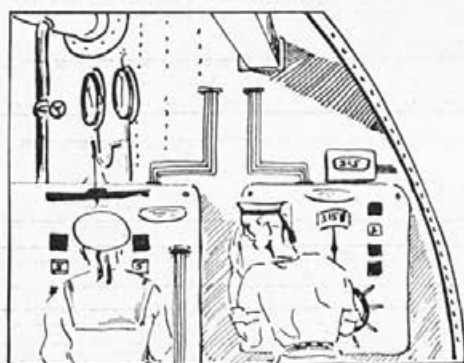
Eno najhujših današnjih orožij na morju so podmornice. Kakor velikanske ribe vam plavajo pod morsko gladino in branijo pred napadalci svojo last. Gorje sovražni ladji, če jo uzre njeno, kot točka majhno oko — periskop.

Ej, tudi mi jih imamo na našem Jadranu: Nebojša, Hrabri, Smeli, Osvetnik.

In pa naši podmorničarji! Sami čili, krepki čuvarji našega morja.

Tudi jaz sem bil dodeljen podmornici. Nekam čudno mi je bilo pri srcu, ko sem prvič stopil na krov. Vse je drugače kakor na drugih ladjah. Dimnika nikjer, na palubi samo hišica — komandni stolp in še par lukenj, ki služijo za vhod in izhod. To je vse, kar vidiš od podmornice nad morsko gladino. Vozimo iz Šibenika v Split. Zlezel sem

v trebuh podmornice t. j. prostor za ladijske stroje. Oglušujoče brne »dizeli«, tako namreč imenujejo podmorničarji Dieselove motorje. Evo, tam strojnike! Vsak stoji na svojem mestu, gleda na manometre in skrbi, da so njegovi stroji v redu. Drugo ga ne briga. Včasih pogleda proti sosеду, ki stoji par korakov dalje, pomežikne mu in mu zakliče: »How are You, a?« (kako ti je kaj?) Oni tam mu odmežikne, požre slino, češ: »Thank You! Well.« (hvala, dobro!) Podmorničarji radi udarijo med seboj po angleški, saj jih

je bila večina v Angliji, Franciji, Egiptu in kaj vem, kje še povsod. Še vozimo po površini. Vse se giblje: opazujem motorje, manometre, kompresorje — na podu pa bi lahko jedel, tako čisto je vse.

Nenadoma zabrni električni zvonec, takoj za tem se zasliši komandantov glas: »Na ronjenje!«

Ostro in kratko je povelje, vse je kakor elektrizirano. Ta hiti na to mesto, oni zopet na drugo, ta se spušča s palube in zapira vhod,

tretji ustavlja »dizele«, četrti preizkuša elektromotorje... Hrup je ponchal, sliši se le mučno brnenje. Elektromotorje smo stavili v pogon, strojnik pa poslušna brnenje, ki postaja vedno višje in višje. »Aha, Tu smo! To je pravi glas, 350 obratov v minuti,« govori sam s seboj. Čutim kako lezemo pod vodo, gledam na uro: 10... 20... 30... sekund, 10 m pokaže manometer. Pa vedno globlje: 20, 30, 40 m. Podmornica je malo nagnjena, toda zame je bilo prvič to dovolj! Opotečem se kot pijanec. Občudujem pa podmorničarje. Vsi stoje kakor pribiti na svojem mestu. Niti ne trenejo z očmi od poverjenih jim strojev.

»V 30 sekundah — 10 m pod vodo« — si mislim. Teža podmornice je 1200 ton! To je teža dveh garnitur Simplon-Orient-Ekspresa. Lepa stvar! Le tako bomo prišli ven?

Počasi se vzravnavamo. Zopet smo v vodoravni legi. Gledam okrog sebe. Nihče se ne zmeni zame, niti za to, kar se godi okoli njega. Vsak ima strogo odkazano delo. Pokukam v centralo, kjer je komandant. Pravkar čita depešo, ki je prišla z brezžičnim podvodnim telegrafom.

Poslala ga je druga podmornica, ki manevrira pod vodo tam nekje okrog Visa, 20 km od nas. Vse gre kakor po maslu.

V podmornici postaja vroče. »Zrak treba izmenjati!« pravi prvi oficir. Postrani in nevrno sem ga pogledal, on pa se mi nasmehe, namigne mornarjem tam v kotu in kmalu se zasliši šumenje zraka, ki vhaja iz rezervoarjev. Vse diha bolj globoko in veselo. Pogledam na uro: 90 minut smo že pod vodo. — »Če se vležemo na dno, lahko ostanemo tamkaj 2 dni,« mi pravi prvi oficir. »No, hvala lepa, imam že dovolj,« si mislim.

Še malo smo ostali pod vodno gladino. Začuje se zvonec, koj za tem pa rezki komandantov glas: »Izroniti!« — »Tankove broj...« Več pa nisem slišal. Čuje se votlo grgranje, podmornica se nalahno tresе. Vodo potiskamo iz tankov s pomočjo komprimiranega zraka. Sesaljke ne bi vzdržale vodnega pritiska. Kazalec na manometru se spušča na 35 m, 30 m, 25 m, 20 m, 10 m, 5 m. »Na varnem smo,« si mislim. Zaustavijo zrak in zaženo sesaljke. Presunljivo brenči ta stvar. Še malo... Izhodi se odpro. Val svetlobe plane v podmornico. Oči skele, pa kaj zato, vidim spet sonce in nebo!

Pri Solti smo. Še uro in pol vožnje in pristali smo v Splitu.

Mornarji osnažijo podmornico, se okopljejo, pa hajd v mesto! Le kdor je v službi, ostane na brodu. Vsak se po svoje zabava. Ta pleše, oni pije svoje pivo, tretji piše domov. Vsak pa si misli: »Danes še lahko, bogve če ne boš morda jutri lovil zrak kje 80 m pod vodo.«

Drago Supančič:

Trboveljski slavček,

prvi jugoslov. mladinski pevski zbor med Čehoslovaki.

(Nadaljevanje)

Kadar smo hodili skupno po cesti, smo videli, da so še prometni stražniki opozorjeni na nas. Ko smo se približali, je mož z belimi rokavicami in rokavi (da se bolje vidi) ustavil ves promet in mirno smo lahko križali križišča. Tak prometni stražnik je res čudovit možic. Suče se na križišču kot pajac, daje znamenja na eno in drugo stran vse vidi in vse lepo uredi, da ni nesreč. Slavčki so kar strmeli, težko smo šli dalje. Drugi dan dopoldne so peli Slavčki v »Radio Praga« za šolsko oddajo. Petje so obenem posnemali za gramofonske plošče. Po končani oddaji so jim ponovili koncert na ploščah. To so poslušali Slavčki — sami sebe. Ta koncert je bil najboljša reklama za večernega.

Koncert v Pragi! Smetanov dom je ena najlepših koncertnih dvoran v srednji Evropi. Po svojem obsegu je zelo velika. Oder ima tri dele, v ozadju so mogočne orgle. Slavčki, skoraj 90 po številu, so se na tem odru kar izgubili. Že pri popoldanski vaji smo jim na tleh odra začrtali s kredo, kje naj stojijo. Prižgali smo tudi vse luči, da so se privadili na to razkošno razsvetljava. — Dvorana razprodana! Led je prebit! Pogumno so stopili naši mali na oder. Opazoval sem sliko iz zadnjega dela dvorane in nisem mogel zadušiti ganotja. Prvič v zgodovini so stopili slovenski otroci, sinovi in hčere naših rudarjev na ta umetniški oder. Program! Od pesmi do pesmi raste v tisočglavi poslušajoči množici nekaj, kakor občudovanje in strmenje. — Aplavzov ni ne konca ne kraja. Prvi del je končan! Odmor! Trume Jugoslovanov in Čehoslovakov se usipljejo v garderobo, čestitke, venci, poljubljanje, stiskanje rok — nepopisno. Med Slavčki si krči pot general, komandant mesta Prage in navdušen presrečno stiska roke Slavčkov. — Praški župan dr. Baxa in jugoslovanski poslanik g. Grisogono pozoveta v ložo zastopnike zbora in solistko Reziko.

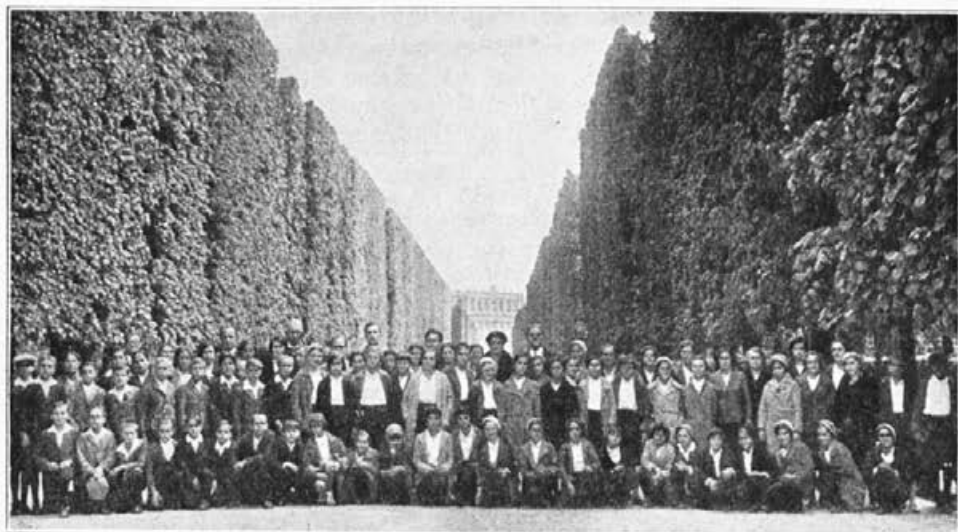
»Koncert otroškega jugosl. zbora je bil umetniški dogodek. Nikdo od ogromne množice, ki je napolnila Smetanovo dvorano, ni pričakoval tako visoko umetniško stopnjo, s katero se je izkazal Trboveljski Slavček že pri prvi pesmi. Njihov mladi dirigent učitelj Avgust Šuligoj je vodja, ki ve, kaj hoče. Presenečena dvorana ni štedila z aplavzom, ki se je izpremenil v burne ovacije!« Tako je poročal praški list o koncertu.

Ganljivo je bilo slovo od Prage — one Prage, ki je postavila naš prvi mladinski pevski zbor med društva, ki morejo uspešno vršiti propagando za našo domovino povsod v inozemstvu.

Hradec Kralove! (Kraljevi Gradec.)

Koncert za šolsko mladino v nabito polnem gledališču je v vsestransko zadovoljstvo dobro uspel. Večerni koncert, s prisrčnimi pozdravi, govori, cvetjem, venci pa je bil obiskan v znamenju krize. Še so zevale velike praznine med stoli. — Kaj bo, kaj bo! Mala pevka

pride k meni: »Gospod, ali bomo še prišli domov, ker tako malo zaslužimo?« — »Bo že kako, le ne skrbi!« — Drugi dan dopoldne pa je čakalo naše Slavčke novo presenečenje. Zjutraj smo si ogledali krasne šole in prišli končno do kopališča. Lepa zgradba, pravkar dograjena. Sporočili so nam že prejšnji dan, da se bomo lahko kopali. — Slavčki so se izpremenili v žabe! Poskakali so v velikanski umetni bazen, kazali umetnosti v plavanju in skakanju. Močan zvok sirene! »Kaj bo?« Naenkrat se začne vodna površina premikati. Do en meter visoki valovi premetavajo te »žabe« sem in tja! Vrisk, krik, smeh, le s težavo smo jih spremenili zopet v Slavčke, ter odhiteli v avtobuse. Morali smo na postajo in dalje preko Pardubic v Olomuc.

»Slavčki« v vrtu Schönbrunn na Dunaju; zadaj grad Schönbrunn.

V Olomucu je jugoslovanski mavzolej (skupni grob) vojakov iz svetovne vojne. V njem počivajo kosti nad 1500 Slovencev, Hrvatov in Srbov. Majhne skrinjice, ki nosijo spredaj napis, so zložene v tem svetišču od vrha do tal precejšnjega podzemskega prostora. Slavčki so prinesli s seboj prsti iz Trbovelj — slovenske zemlje — s primernimi govori in petjem so počastili na tako lep in ginljiv način žrtve za našo svobodo, da ni bilo v veliki množici suhega očesa. Težko smo se ločili od tega kraja, del naše zemlje je tu, naši so oni, ki tu počivajo. Mali Slavček mi je predlagal, naj bi vzeli male skrinjice s seboj. Pokopali jih bomo doma! »Tudi tu je njihov dom, naj počivajo v bratski zemlji! Vez so nam, ki veže bratski češkoslovaški in jugoslovanski narod.« Koncert je bil dobro obiskan. Po koncertu smo le s težavo prišli iz gneče. Vsak ponuja kaj v spomin in vsak hoče naslov. H kosilu nas je po vsem mestu spremljala procesija malih Moravcev in Moravk. Zadnji pozdravi, zadnji pogledi k parku, kjer spiyo bratje, ki ne morejo z nami, in vlak že »požira« kilometre po plodni moravski dolini.

Ob 20. uri smo prispeli v Moravsko Ostravo. Dve matineji in koncert sta lepo uspeli. S težkim srcem smo se poslavljali od Mor. Ostrave.

Pustiti smo morali v bolnici dve pevki, ki sta oboleli na difteriji. Ob 6. uri zjutraj smo pohiteli s skrbnim predsednikom tukajšnje Lige g. Papauškom v oddaljeno bolnico. Skozi zaprta vrata me je prosila z objokanimi očmi ena izmed bolnic: »Prosim, ne pozabite kupiti za mojo mamico kavne čašice!« Pokimal sem ji in odhitel po stopnicah. —

V Brnu — lije kakor iz škafa. Čakamo, da se zvedri. Tudi tu je zbor dosegel popoln uspeh, kar ni malo. Brno je znano muzikalno središče, tu ima sedež svetovnoznani Moravski učiteljski pevski zbor, Pevski zbor moravskih učiteljic itd. V tem mestu je tudi mnogo slovenskih dijakov. Študirajo na visoki šoli za tekstilno stroko. Vsi ti rojaki so bili zboru na razpolago ves čas. Vsako malenkost so opazili in stregli z vsemi močmi malim bratcem. Kakor so rekli, tudi zato, ker so ponosni na Slavčke, ki tako lepo pojejo in ki toliko žrtvujejo za ugled slovenske glasbe iz Trbovelj. — Hitimo proti Bratislavi. Zadnji koncertni točki v Češko-slovaški. —

Kakor so Budějovice vrata za prihod v ČSR, tako je Bratislava izhod. Krasno mesto ob Dunavu s prisrčnimi Slovaki. Naš prihod je bil pravi praznik za to mesto. Stotine narodnih noš, kilometre dolg špalir. Takega sprejema še niso doživeli Slavčki. Kar poživil jih je, dolgo so že od doma. Na odru pred pričetkom koncerta nas pozdravlja bratislavski mladinski zbor. Najbolj ganljivo je bilo slovo. — Nepozabni dnevi so za nami, dnevi naporenega dela, pa tudi obilega plačila. Težko nam je pri srcu radi onih dveh pevk, ki sta ostali v Mor. Ostravi. Kljub telefoničnim prošnjam, jih nismo mogli vzeti s seboj. — Dolg železniški most, še en pogled na krasni Devinj nad Donavo. Proti Dunaju! Sprejem v čakalnici I. razreda. Slovenska kolonija, jugoslovanski poslanik in koroški akademiki nas pozdravljajo. — Za koncert na Dunaju je vladalo precejšnje zanimanje. Že prvi akordi so vžgali navdušenje poslušalcev, ki se je stopnjevalo do pravega vzhičenja. — Po zadnji pesmi zakliče nekdo iz galerije: »Zapojte: Gor čez izaro!« Zapeli so jo. Pa še »Triglav moj dom«, še in še. Ali morali smo na vlak.

Odrzeli smo proti domu pripovedovat svojim dragim, kako težko je delo za narodno propagando in koliko prijateljev imamo na severu. Bolni deklici, ki sta ostali v Moravski Ostravi, sta se vrnili šele čez mesec dni zdravi in zadovoljni. Vsa slovenska in jugoslovanska mladina je lahko ponosna na svoje trboveljske bratce in sestrice. Ponesli so našo mladinsko pesem v tako dovršeni obliki v svet, kakor jo težko zmore še kak narod. — Dragá mladina, spomni se jih tudi takrat, ko niso na turneji in pomagaj tolažiti njih bedo.

 BRDAVS

V TISTEM JE ŽIVEL . BIL JE REVEN KA-
 KOR VSI DANDANES. NIMAJO ,
 ZATO HODIJO NAJRAJŠI . LE POZIMI, KO IN PI-
 HA , SI PRIVOŠČIJO . ODRASLI PA-
 ZIJO NA , LE ŠE SKRBE, DA IMAJO
 KAJ DELA. NAJVEČ DELA IMAJO PRED PRAZNI-
 KI: PRED SV. IN PRED . TUDI NAŠ JE
 IMEL POLNE DELA, KO ZAGLEDA NA ,
 GLEDAL JE SKOZI V ČEVLJARJEVO
 IN SI MISLIL: „TU SI PRISLUŽIM .“ TUDI SI
 MISLI: „TA MI BO POMAGAL!“ POKLIČE V DELAV-
 NICO IN ZMENILA STA SE. JE DOBIL PAR MOČNIH
. POSTAL JE VAJENEC PRI . PRI NJEM JE

, PRI NJEM JE IN PRI NJEM JE VLEKEL

. ALI KAJ, KO JE BIL TAKO MOČNIH   IN TAKO

PRAZNE , DA JE VSE POKVARIL, KAR JE PRIJEL V

. POLOMIL JE VSA IN IN RAZTRGAL

VSAK , KI GA JE PRIJEL V . NAVELIČAL SE JE

IN GA ZAPODIL: „POJDI Z . ZA NISI.

JEŠ KAKOR A V TI MANJKA SOLI.“ IN TAKO

JE BIL SPET NA . BILO JE RAVNO ZA .

VSI SO ZVONILI NA ČAST , KI SE JE RODIL V

, TAM DALEČ V MESTU .

(Se nadaljuje.)

Karel Širok:

Marija na gori

Na gori piha,
na gori mete,
Marija tam ziblje
svoje deče.

Dolgo že ziblje,
ne more več.
„Pomagaj mi, Jožef,
ne hodi preč!“

„Rad bi pomagal
ti zibati,
a prstov ne morem
pregibati!

Trde od mraza
so mi roké,
Bog se usmili,
usmili se!“

Medvedek Marcec

(Dalje)

Nak, nič več ne bom plesal!« je čavsnil zdajci zadovoljen po polžu, ki je prilezel po deblu mimo njega, potem pa pogledal srako, ki je sedla na vejo.

»Ham!« je zinil in jo zgrabil za rep. Sraka je preplašena zakričala in se drla kakor se pač srake znajo, pa je medvedek, usmiljen kakor je bil, dejal: »Saj te ne bom pohrustal!«

In je res ni — zakaj komaj je bil odprl gobček, je sraka že sedela v vrhu.

»No, vidiš, da te nisem,« je malo presenečen pogledal za njo v vrh. »Pa mi povej,« jo je poprosil potem, »saj obletaš vse vasi in gozdove, ali si videla kaj mojo mater Rjavko? Jaz sem medvedek Marcec. Ali veš, kje so kočevske goščave?«

Ali sraka je ošabno pomahala z repom, medvedek pa se je jezen kakor še nikoli, povzpel še više in hlastnil v vrh: »Ham!«

Štrbunk...! in se je zvrnil na tla. Ubošček, prav na trebušček je piletel, kar zakolcalo se mu je. Milo je zajokal in žalosten je bil. Ko se je pobral, ga je postalo sram pa je kar hitro odhlačal dalje po gozdu.

O mraku se je zaril v kup požete praproti in pomislil: Ali moja mamica Rjavka še živi? Ali so tudi njo vjeli? S strahom se je spomnil bridke ure, ko sta oni dan srečala z materjo na Grmadi človeka, grdega možica z zelenim klobukom in votlo palico, iz katere se je naenkrat zakadilo: pok! Po goščavi je zagrmelo, njegova dobra mamica je glasno zatulila, se povzpela na zadnji nogi in ga objela. Potem je krvaveča zbežala v goščavo in ga klicala: Teci Marcec, teci Marcec...! Pa ni mogel, premajhen je še bil. Tisti človek ga je dohitel, mu vrgel krog vratu debelo vrv in ga pobil s tisto votlo palico na tla. Potem so ga odgnali v vas, okoli njega so se zbirali ljudje in so se mu smejali. Nekaj noči pozneje so ga odvedli cigani, tisti črni ljudje. Svoje matere ni videl nikoli več, spominja pa se je še prav dobro — Rjavka so ji rekli, njemu pa Marcec. O da, tudi tete Zvitorepe se še spominja in strica Rjavca tudi! Z materjo in Markcem je prav rad hodil. Iskala sta mravljincev, ki so Markcu tako radi lezli v nosnice, in za medom divjih čebel sta stikala...

Tako je premišljeval pod kupom požete praproti in se domislil: Sedaj so ga dolge mesece vodili po prašnih cestah, ga vozili zaprtega v tistem tesnem zaboju od vasi do vasi... kako naj najde pot nazaj? Gotovo je daleč od doma, od tistega brloga, kjer se je tolikokrat igral s svojo ljubo mamico...

Potem se je zvil v klobčič in mižal toliko časa, da je zadrnuhal. Pod praprotjo mu je bilo prav prijetno toplo. Marcec bi spal tako tri

dni in tri noči, hm, pa je komaj malo zasanjal in že se dani... Ampak Marcek bo še malo zamižal. Tako — in spet je zaspal.

Tisto jutro pa, oj, oj, oj... ko so nakladali Strženovi praprot na voz, so otipali na dnu kupa pobeglega Markca.

»Huh! Mrcina kosmata!« je vzkliknila Tina.

Marcek je priprl oči pa prestrašen spet hitro zamižal. Na, spet so me vjeli! je potihom zavekal in debele solze so mu pritekale po smrčku. Pokril si je glavo s tačkami in kukal med njimi v začuden obraz nesrečne ženske, ki ga je iztaknila med praprotjo. Tina je tisti čas vztrajno držala nad kosmatincem vile in pričela vpiti v vas:

»Anton! Anton! Poštajna kosmata, v našo praprot se je skrila! Anto-o-o-on!« je še enkrat zategnila. Potem je nastavila vile Markcu prav pred smrček, ki se mu je zdajci pričel stresati v kratkih presledkih. Čez malo časa je prišel iz vasi tisti Anton in še kopica otrok.

»Medula, medula!« so kričali že med potjo. Potem so ga obstopili in se mu smejali: »Mrcina kosmata, ali smo te! Hahahaha...!«

Zdaj je po meni! je obupaval Marcek. Pečkov Jožek, pretkanec mali, pa je stopil prav h kosmatinčku in se mu zarežal v uho:

»Pleši, pleši, medula...«

In glejte — Marcek je razumel, čeprav ni slišal bobna in videl ciganskega biča. Lepo se je postavil na zadnji nogi in se pričel pre-

stopati. Izpočetka je šlo počasi, potem hitreje, vse hitreje, dokler se mu niso pričeli smejati in se je njemu zavrtelo v glavi, da je telebnil na trebušček: bumf! Obležal je kakor mrtev, se potuhnil in premišljeval, kako bi pobegnil. Če ga enkrat priklenejo, pojde težje! Prav tedaj pa je dejal tisti Anton:

»Ali ste videli mrcino, kako se je vrtela. Škoda bi jo bilo ubiti! Domov jo odženemo. Po vrv pojdem,« in je odhitel v vas.

Pa se je sklonil k Markcu še mali Moravčanov Francek in poizkusil srečo pri medvedjem ušesu: »Plesi, plesi... edula...!«

In ga je Marcec kar precej ubogal. Zaplesal je na levo, potem na desno, vedno v večjih krogih... Iz vasi je opazil prihajati tistega Antona z vrvjo pa je zaplesal še v večjem krogu in jo nazadnje ucvrl po vseh štirih po hosti in pokazal začudeni Tini in drugim svoje ožgane podplate. Še ozrl se ni, tako je tekel...

Bežal je ves tisti dan in proti večeru upehan ugledal srno.

»Dober večer, botra!« jo je spoštljivo pozdravil, »jaz sem medvedek Marcec.«

»I, kam pa se ti tako mudi?« se je ozrla ona. »In kaj, kar sam se potepaš po goščavi?«

»Saj sem zmirom sam, botra,« je potožil Marcec. »Mojo mamico so obstrelili, mene pa vjeli in me plesati učili.« Pokazal je srni ožgane podplate, potem pa zaupljivo pristavil: »Pa sem jim ušel!«

»Kje pa si bil?«

»Pri ciganih,« je tjavendan odvrnil Marcec in hitro pohrustal črva, ki mu je pred smrčkom prilezel iz zemlje.

»Kaj pa boš zdaj?« je zmajala srna z glavo.

»Na Grmado bi rad... ali vi, botra, veste, kod pelje pot?«

»O Grmadi pa še nisem slišala,« je rekla ona, »gotovo mora biti daleč. Kaj te ni nič strah takole samega?«

»Strah, strah,« je hitro prikimal Marcec, »ali bi šel lahko nocoj z vami, botra?«

»I no, pa pojdi,« je menila dobra srna. »Čakaj no, ali imaš res osmojene podplate? Ah, jej!« je zmajala potem.

In sta šla molče skozi gozd. Srna je hodila naprej, medvedek pa je capljal za njo. Bila je že trda noč, ko sta prišla do samotne trate sredi gostega grmičevja. Tam je bilo zbranih že mnogo srn, med njimi pa je stal srnjak. Medvedek se ga je kar ustrašil.

(Se nadaljuje.)

December mi je najbolj drag

STAREJŠA SESTRICA: Sestrica, pridi, pomisli, ali znaš v leti mesece v pravem mi redu naštetih?

ZIVKA: Vedno me dražiš, samo da potem v tvoje veselje kaj napak povem. Pa pride še bratec, navihani Tinček, repenči krog me se kot naš petelinček, korenček mi strže in pravi goska, s kazalcem povrta pa sredi mi noska.

STAREJŠA SESTRICA: Že res je, kar praviš, vsi bratci so škratci, in včasih hudobni kot sami rogatci, potrebni bi bili vsak dan korobača, ne jezi se, Živka, zares se ne spleča.

ZIVKA: Čakaj, da prste v pomoč si bom vzela, na prste bom mesece laže naštel. (Kaže na prste.) Januar, februar, marec, april. Aprila lastavička je gnezdo gradila. Maj, junij, juli, avgust. Avgusta sladoledar je vpil na vsa usta. Pa pride september, oktober, november. A zadnji v vsem letu je mesec december.

STAREJŠA SESTRICA: Izborna, naštel si jih brez napak, kateri od vseh ti pa najbolj je drag.

ZIVKA: O, tu ni pomišljanja, vsi smo edini, da je december najdražji mladini. Tako ko napoči prvi dan, praznuje »Udruženje« Jugoslovan.

O, tužna in bridka je bila ločitev, a mila in sladka je naša združitev, Trojica v nebesih, ki sama si eno, čuvaj nam zemljico v eno spojeno.

A 6. pride že sv. Miklavž, kar v peklju ostane naj parkelj grdavž. Nosi orehe, slaščice in fige in šolarčkom svinčnike, zvezke in knjige. Pa listam spet po kalendarju, da prav poklonim se vladarju.

»Ko 17. se glasi, naš kralj svoj rojstni dan slavi. Tedaj pa kar do Beograda ob Savi bi hitela rada. Zavriskala bi: tam v Ljubljani so vsi otroci Ti vdani, oj sprejmi, milostni vladar, naš srčni cvet v vezilni dar. Tvoj rojstni dan proslavljamo in Petrčka pozdravljamo, pri nas je mraz in sneg in led, naj pride smučat se na Bled. Bog blagoslovi Ti družino, Bog čuvaj našo domovino.«

STAREJŠA SESTRICA: »Joj, joj, kako ti gre jeziček.«

ZIVKA: A 24. sv. božiček pripelje iz raja si svoj zlati voziček. Smreka in jelka hite iz gozdička, pred Detecem klonita svoja vršička, da ju zravna po vršičih jim svilene laske, obesi na vejice zlate okraske, s sladkorčki napolnjene vrečice in bele in rdeče svečice.

O polnoči božji Mamici rodi se Dete na slamici, Dete božje naj svet nam odreši, Dete božje naj bol nam uteši.

Pa pride Silvestrovo, leto se sklene,
a časa kolo se na novo okrene,
iz starega leta se novo poraja
in spet vse po starem vrti se od kraja.

STAREJŠA SESTRICA: Ej, Slavica naša je v čast gospiččen,
v izkazu napredek je vedno odliččen,
kupila sem punčko ti, tu jo imaš,
ker pridno učiš se in toliko znaš.

ZIVKA (Dvigne punčko): Punčka, zakliči zdaj z mano še ti,
iz sobice ven se v naš svet naj glasi,
da čuje naš Triglav in morska obal,
kot morje neskončna, trdnjša od skal
je naša ljubezen do Tebe, naš kralj.

Joža Herfort:

Kebčki

S presrčno pesmijo na ustih, z dobro voljo v srcu in s svetlo koso na rami je stopal Janez v rosno jutro. Za spremembo tudi študent prime za kmečko delo — Janez je šel kosit. Dolge redi so že ležale pokošene, znoj mu je orosil telo, postal je, si obrisal očali, z zamahom kose ujel šop sveže pokošene trave in obrisal z njo ostrino, vzel oslico in ostril koso. Zapeti je poskusil, pa prevroče mu je bilo in ni se mu hotelo peti. Po Hrvaškem in Kranjskem je brodil po mislih, ko je nenkrat obstal. S koso je skoro zadel jerebico. Plašno se je umaknila in pustila šestnajst drobnih, sivorjavih jajčk. Janez je dober fant. Gnezdo jerebic je pustil, okoli njega par pedi trave, — obkosil ga je. Še par gnezd so našli ono leto ob košnji. Nobenega niso zmetali, vse so obkosili. Janez je povedal staremu lovcu Jančetu, koliko gnezd so našli in da so jih obkosili. Janče je bil lovec, pobral je jajca iz gnezd, ki so jih jerebice zapustile. Preveč spremembe je bilo v okolici gnezd. Janče je pa tudi vedel, če bi jerebice valile, da bi šlo vsaj tri četrtine obkošenih gnezd v zgubo, zakaj predobro poznajo vrane in srake obkošena gnezda, pa tudi ponižni, dobri mucki stikajo raje za gnezdi po polju, kot bi lovili miši po hišah.

Vsako pomlad je Janče iskal koklje. Vedno jih je imel par pripravljenih, posebno ob košnji. Pobrana jerebična jajca je takoj podložil kokljam. Valilnikom ni zaupal, čeprav so jih mestni lovci okraj Save s pridom uporabljali. Vsako leto sem Jančeta večkrat obiskal, prav gotovo pa takrat, ko je imel mlade jerebice. Toliko je imel tega drobiža, toliko posla ž njimi, toliko z njihovo prehrano, z nabiranjem mravljinčjih jajčk, da je pozabil revež na vse. Hudo je bilo, posebno, ker so se piški starega lovca tako navadili, da je moral biti vedno pri njih in niso marali drugih ljudi. Zakaj nihče ni bil z njimi tako ljubek in tako skoro očetovsko prijazen. Mnogokrat sem že videl in se prepričal, pa vedno znova vidim in se prepričavam, kako zelo kažejo ljudje svojo dušo in svoj značaj v občevanju z živalmi. Glejte, dober človek mehkega srca ne bo nikdar poteptal žuželke, nikdar mučil najdrobnejših živali, kaj šele ptičk. Brezsrčnež pa ti bo gazil po tedini, uničujoč rože in vse, kar pride pod njegovo roko ali nogo. Bo uničil pisanega metulja ali žuželko, ki se trudi po tleh, razmetal čisto mirno gnezdo ptičkov. Janče je bil eden onih redkih lovcev, ki so bili z dušo in telesom za vse živalce. Nikdar ni rad streljal, čeprav je bil lov njegova zabava in njegov poklic. Vsako poletje je imel sto in več drobnih piškov. Ko so pa postali toliko samostojni, da so si lahko sami iskali hrane, jih je odnesel na polje. To je bil križ z njimi, za njim so šli,

niso hoteli ostati zunaj. Skril se jim je, ušel jim je, pa so bili doma že prej kakor on. Nazadnje se jih je le odkrižal, ostali so zunaj, zaupljivi z vsakomur, pritekli k človeku, pa to samo prve dni. Potem se je kita počasi razbila. Druga za drugo so se poizgubile, pridružile se svojim divjim sestram. Na jesen, ko so bile jerebice že godne, je sedel stari Janče pred svojo bajto na kameniti klopi, zrl v večer in poslušal klicanje jerebic. Nekoč mi je položil roko na ramo, tako zvečer je bilo, jerebice so se klicale, pa mi je dejal:

»Slišiš, tisti visoki glasek, to je tisti samček, ki je hodil vse do zadnjega k meni. Sedaj me pa ne pozna več. Vidiš, pa sem ime! sina. Vse do zadnjega je hodil k meni, sedaj me pa tudi ne pozna več. Vsi otroci so enaki, pa naj si jih je izvalila divja narava ali pa vzgojila človeška mati.«

Nekoč mi je dal Janče nekaj mladih jerebic. Najprej sem jih imel v škatli iz lepenke, tiščali so se v perju, na štedilniku sem jih grel. Počasi so se navadili name, obenem so pa tudi rastle in jih je minila tista izbirčnost prvih dni, zamrežil sem jih pod verando. Potem so mi druga za drugo poginjale, čemur se je stari Janče silno čudil in mi dejal, da jih prav gotovo ne znam vzgajati. Končno so mi pa le ostale tri, samček in dve samički. Zimo so prav dobro prebile. Na pomlad, komaj so se pričele solziti ledene sveče, je pričel samček, ki je dobil na prsih lepo temnorjavo podkev, čirikati in se dobrikati eni obeh samic. Vendar je včasih svojo izvoljenko zamenjal, babnici sta se pa med seboj pretepali. Ko so bile ono pomlad gredice urejene, sem spustil jerebice na vrt. E, so se imenitno počutile. Samčku so kar žarele rože nad očmi in ob ušesih. Ena samička pa si je pripravila ob pritlikavi smreki gnezdo. Samček je postajal od dne do dne srboritejši. Toliko korajže je dobil, da se mi je zaganjal pod noge tako, da sem se nazadnje umikal, tako kot so se umikale ženske in psi pred mojim fazanom, zakaj vsakega si je privoščil kar do krvi.

Z mojim upanjem na gnezdo pa ni bilo nič. Samički, ki sta obe mislili na istega samca, sta zgodaj vdoveli. Samčka ni vzel maček iz soleske, pred njim sem jih čuval jaz, ubila ga je mišja past. Velika, lepa ljubezen se je končala na čuden, skoro nelep način, na čisto navadni mišji pasti. Ono leto nisem imel nobenih mladih jerebic, Janče pa kot vsako leto celih sto.

Zdravko Ocvirk :

Božična

Sredi tihe polnoči,
dete božje se rodi,
da bi radi nas trpelo,
naše grehe nase vzelo.

V jaselcah leži otrok,
ki je radi nas ubog,
da bi nam bil pot v življenje,
našim dušam v odrešenje.

In zato smo danes vsi
v cerkev k jaslicam prišli,
da se bomo zahvalili
k Tebi, Jezušček, molili.

Napredek Jugoslavije

Naš vladar je v 15. letu našega zedinjenja dejal nekemu čehoslovaškemu novinarju:

»Po petnajstih letih naporega dela za dobrobit države lahko z zaupanjem zremo v bodočnost Jugoslavije. Moji napori so šli za tem, da zagotovim jugoslovanskemu narodu napredek in blagostanje, za kar ima moj narod vso pravico.«

Te modre in ljubezni polne besede Njeg. Vel. kralja nas silijo, da se nekoliko ozremo na dobo, ki je za nami in presodimo, kaj smo bili in kaj smo imeli pred 15. leti ter kaj imamo danes

Prometna sredstva.

Jugoslavija ne kaže nikjer tolikega napredka kot v prometu. Noben narod v Evropi ni v zadnjih 15. letih razmeroma tako napredoval. Od l. 1918. do l. 1929. je bilo oddanih prometu 1023 km novih železniških prog. Razen tega je bilo popravljenih 493 km prog, ki so bile porušene v vojni. Predorov je bilo izdelanih za 20 km, mostov za 34 km.

V l. 1918. nismo imeli niti 2000 železniških lokomotiv, in še te so bile starejše izdelave in v zelo slabem stanju. Danes imamo nad 3000 lokomotiv za vse vrste prog. Pred 15. leti je imela Jugoslavija 3646 potniških in 42.000 tovornih železniških voz; danes ima 5399 potniških in 56.236 tovornih voz. Železniški promet Jugoslavije danes ne zaostaja za onim v velikih državah zapadne Evrope.

Ceste.

Po vojni so bile vse ceste, posebno v Srbiji in Sloveniji, kjer je divjala vojna vihra, povsem uničene. Zaradi tega je bilo v naši domovini l. 1919. komaj 2500 motornih vozil. Danes poseduje naš narod 19.200 motornih vozil, ki vozijo na skupaj 30.000 km dolgih, zelo dobrih cestah. Od teh je 2000 km tlakovanih, prvovrstno popravljenih pa 12.000 km.

Pošta in telefon.

Vojna je kruto zadela tudi našo pošto in brzojav. V Srbiji so bile ukinjene vse brzojavne in telefonske proge, sovražnik je

odnesel vse aparate, uničene so bile vse knjige na poštah in vse, kar se je dalo uničiti. Drugje pa so bile pošte vsled vojne zanemarjene, osebje pa ne povsod izvežbano. V poldrugem desetletju pa se je zgradilo okrog 400 novih poštnih poslopij, otvorjenih par sto novih pošt in izgrajenih okrog 15.000 km novih brzovoznih in telefonskih prog. V vseh večjih mestih se je uvedla zrakoplovna pošta, so se uvedli avtomatični telefoni in telefonske proge za inozemstvo. Glavni otoki Jadranskega morja so sedaj vsi zvezani s celino po podmorskih telefonskih kablkih, kar povzdiguje naš tujski promet.

Prosveta.

Napredek, ki ga zaznamuje naša domovina v zadnjih 15. letih na šolskem polju, nima primera v zgodovini Evrope. V šolskem letu 1918.-1919. je bilo v Jugoslaviji 5610 narodnih šol z 11.064 učiteljev in učiteljic in 658.876 otrok. V šolskem letu 1932.-1933. pa smo že imeli 8117 osnovnih šol z 24.625 učitelji in 1.244.800 šolo obiskujočih otrok. Podoben napredek kažejo srednje šole. Pred 15. leti je bilo 120 srednjih šol z 2013 profesorji in 42.971 srednješolcev; lani pa smo šteli 170 srednjih šol, 4475 profesorjev in 77.030 srednješolcev.

Število šol se je posebno dvignilo v krajih, za katere se oblasti pred vojno niso brigale. V Južni Srbiji se je n. pr. po osvobojenju število šol početrilo. Pred vojno je imela Južna Srbija 381 osnovnih šol in 6 srednjih, danes ima 1222 osnovnih in 25 srednjih šol.

Pomorski in zračni promet.

Jugoslavija ima 2200 km vodnih potov (plovnih rek in kanalov). Na teh je v prometu okrog 110 parnikov in 600 tovornih ladij, ki jih parniki vlačijo za seboj. Pred 15. leti pa smo imeli komaj 70 ladij, ki smo jih dobili od bivše Avstrije in ki so bile povečini neuporabne. Bila je nevarnost, da nas tuje ladje izpodrinejo na lastnih rekah. Ali naporu države in zasebnikov se je posrečilo, da je danes naš rečni plovni promet najjačji v Srednji Evropi in na Balkanu. Za prevoz brzovoznega blaga je naša država letos kupila 4 nove motorne ladje, ki ponosno plovejo po Dunavu.

Se večji je naš napredek na Jadranskem morju. Od okoli za 100.000 ton prostornine ladij, ki smo jih po večini podežovali od Avstrije, smo na morju naprežovali na 380.000 ton.

Živinoreja, gozdarstvo in rudarstvo.

Med vojno je živinoreja strašno propadla. Leta 1919. ni imela naša država niti polovico predvojnega števila živine. Danes pa je živinoreja eden glavnih virov poljedelstva in smo dosegli že predvojno število živine. Imamo 1,200.000 konj, 6 milijonov goved, 5 milijonov prašičev in 10 milijonov ovc.

Jugoslavija je bila že v prejšnjih časih znana kot dežela bogata na rudah. Ali denarna sredstva so manjkala, da bi to bogastvo mogli izrabiti. Zato so rudokopi še danes po večini v rokah tujcev. Vendar se tudi tu kaže napredek. Otvorili smo z lastnim denarjem 60 novih rudnikov, ki donajajo lep dobiček.

Gozdovi so vedno donajali korist tistemu, ki jih je imel. Zaradi tega se Jugoslavija trudi, da pogozdi še tiste kraje, ki so goli. Po petih letih bo pogozden kras, Dinarska planina in Južna Srbija.

Tako napreduje Jugoslavija na vseh poljih in se vedno bolj približuje ustroju in blagostanju zapadnih držav. Koj po vojni je Jugoslavija bila nevarno ozemlje, po katerem je tujec le nerad potoval. Na severu so udarjali čez mejo ostanki zelenega kadra, na vzhodu komitaši, na jugozapadu pa albanski kačaki, vsaka večja planina v Južni Srbiji pa je skrivala uporniške tolpe. Danes vsega tega ni več. Jugoslavija predstavlja zemljo, v kateri si varen svoje imovine in svojega življenja. Zaradi tega se tudi naš tujski promet dviga od leta in leta tako, da nam ga že sosedi zavidajo. V zadnjih letih se je tujski promet na jadranski obali od Sušaka do Budve sijajno razvil. Računa se, da je letos obiskalo jadranska letovišča in tudi druge obmorske kraje, ki še niso urejeni za obiske večjega števila tujcev, preko 150 tisoč gostov, od katerih beležijo hoteli, gostilne in zasebna prenočišča čez 700 tisoč nočnin. Od tujcev na Jadranu imajo približno enake koristi savska, prim. in zet. banovina.

Če računamo, da je vsak tujec porabil povprečno po 500 Din, je naše Primorje dobilo od tujkega prometa okrog 75 milijonov dinarjev. Značilno je tudi to, da je letos obiskalo naš Jadran mnogo gostov iz Švice in Holandske, ki so bili v prejšnjih letih le redki. Ob Jadranu so bivalje po več dni tudi večje izletniške skupine iz raznih evropskih držav in iz Amerike.

Da bi nam tudi prihodnjih petnajst let prineslo toliko napredka.

Požari

Letošnja jesen nam je prinašala nesrečo za nesrečo. Komaj smo nekoliko pozabili strašne povodnji, ki so naši ožji domovini prizadejale mnogo gorja, nas je pretresla v oktobru vest o požaru, ki je skoroda uničil lepo dolensko vas.

Vas Dolenji Križ pri Žužemberku je kmečka naselbina. Hiše in gospodarska poslopja so večinoma krita s slamo. Ljudje, poljedelci, se vse leto trudijo z obdelovanjem polj in hitijo, da na jesen spravijo svoje pridelke pod streho. Vse leto ugibajo, kakšen bo jeseni pridelek, vse leto se skrbno ozirajo v nebo, ali jih bo obvarovalo toče in neviht. Ko pa spravijo božji blagoslov, računajo, ali jim bodo pridelki zadostovali za življenje čez zimo. Zaradi tega je prebivalce te lepe vasice tem hušje prestrašil krik v temni noči: »Gori, gori!« Kakor blazni so planili iz postelj in zagledali rdeče nebo. Med treskanjem ognja, ki se je širil z neverjetno naglico, je presekalo noč otroško vpitje in obupni kriki žensk. Moški so v prvem hipu odreveneli, nato pa stekli pomagat. Ali ogenj je grabil poslopje za poslopjem, hišo za hišo. Pa je rdeče nebo opozorilo bližnjo in daljno okolico, kaj se godi v nesrečni vasi. Povsod je začelo biti plat zvona in so se oglasili gasilski rogovi. V zadnjem hipu so od vsepovsod pridrveli gasilci sosednjih vasi in s pomočjo domačinov preprečili, da ni zgorela vsa vas. Ali vendar je bila škoda ogromna: Tri hiše in šestnajst gospodarskih poslopij je postalo žrtev požara. Prizadete družine so ostale brez strehe na cesti. Požari se pri nas prepogosto vrste. Okolica Žužemberka je zadnji dve leti imela več podobnih požar-

rov. Lani je požar uničil Stavčovo vas. V letošnjem poletju bi bil požar skoro uničil polovico trga Žužemberk. Po požaru v Dolnem Križu je požar v Britofu pri Kranju uničil nekemu posestniku vsa gospodarska poslopja. In še od drugod poročajo o manjših požarih. Ali skoro povsod ostane vzrok požara neznan. Zaradi tega ni čudno, če ljudje in oblasti sumijo, da podtika požare zločinska roka. Groza nas obide ob misli, da žive med nami tako brezsrčni ljudje.

Pa večkrat se tudi čuje, da so otroci zakrivili požar. Otroci, ki se igrajo z žveplenkami! V svoji lahkomišljenosti nehoti zanetijo ogenj v senu ali slami ali v podstrešju in nato preplašeni zbeže. Svoj greh skrivajo, ali pred svojo vestjo ga ne morejo skriti in vse življenje so nesrečni. Taki otroci ne znajo več biti veseli.

Petnajstletnica osvoboditve Maribora

Dne 18. in 19. novembra so Mariborčani slavili 15 letnico, odkar je bil Maribor trajno prideljen Jugoslaviji. V teh dneh so se s hvaležnostjo spominjali vseh odločnih in neustrašnih mož, ki so Maribor pridobili za nas. Pridobili so ga nam v najhujših časih.

Takoj po polomu stare avstro-ogrske monarhije jeseni l. 1918. so preživljali naši kraji hude in težke dni. Vojaki so zapuščali bojišča in vsak je hotel čimprej priti domov. Čez naše kraje se je vdrla domov stara avstrijska armada in nihče ni mogel vedeti, kako se bo lačno vojaštvo obnašalo. Avstrijsko oblastvo je izgubilo vsako moč in veljavo med ljudstvom, novih oblasti pa še ni bilo. Vladalo je povsod pravcato razsulo.

Posebno težaven je bil tedanji naš položaj na severni naši meji. Tam se avstrijske oblasti še niso hotele vdati. Nikakor se niso mogle sprijazniti z mislijo, da se bliža njihova moč nad slovenskim delom štajerske dežele svojemu koncu. Gradec je hotel še vedno gospodovati, v prepričanju, da bo tudi slovenski del štajerske ostal še znanprej »nemški« in avstrijski. V tem težkem položaju je bilo treba naglih odločitev in dejanj in naša sreča je bila, da so se našli tedaj v Mariboru dalekovidni mo-

žje, ki so pravočasno ukrenili vse, da ostane Maribor in naša severna meja slovenska in jugoslovanska.

Spoznali so ti možje, da brez oborožene sile ne pojde. To je uvidel zlasti sedanjí general Rudolf Maister, ki je z neverjetno odločnostjo v naglici zbral toliko čet, da je z njimi zavaroval ne le Maribor, ampak vso našo severno mejo. V tisti burni dobi so Maistrovi bojevniki izvršili veliko delo in njihova požrtvovalnost naj bi bila nam vsem svetel vzgled ljubezni do domače zemlje! Ti možje so pod vodstvom generala Maistra možato vztrajali na svojih mestih z brezprimernim samozatajevanjem in požrtvovalnostjo. Marsikdo je tudi žrtvoval življenje v boju z avstrijskim vojaštvom.

Najbolj nevarno je bilo pač v samem Mariboru. Tam so se upirali naši stvari nemški vojaki, ki so hoteli Maribor ohraniti za Avstrijo. Toda naši možje se niso dali preplašiti. V zadnjem trenutku so mariborsko nemško gardo razorožili in s tem odločnim korakom je postal Maribor — naš!

Takih trenutkov naša zgodovina ne pozna mnogo, zato pa jih je treba hraniti toliko hvaležnejše v spominu našem in naših potomcev.

Bolgarski kralj in kraljica v Jugoslaviji

Pred meseci je naš modri vladar potoval po balkanskih državah in ponudil vsem sosedom roko za mir. Uspeh tega potovanja je bil, da so Romunija, Grčija, Turčija in Jugoslavija danes najboljši prijatelji.

Ali še en cilj je imel naš kralj pred očmi! Ponudil je roko prijateljstva bratski Bolgariji, ki nam je bila v svetovni vojni sovražna. Spoznal je naš kralj, da ni naravno, če sovraži brat brata, spoznal je, da spadamo vsi Jugoslovani skupaj in da bodo le tujci imeli korist od naše medsebojne borbe.

In uspeh tega modrega vladarjevega potovanja je tu. Bolgarski kralj je prišel dne 10. t. m. v Beograd, da vrne Nj. Vel. kralju Jugoslavije obisk in da tudi on poudari potrebo medsebojnega prijateljstva.

MLADI SMUČAR

Tonček Smukec je bil sin bohinjskih gora. Do šole je imel zelo daleč. Radi globokega snega je moral pozimi ostajati večkrat doma in je zamujal šolski pouk.

Pa je nekega dne gledal skozi okno in opazil smučarje, ki so se vračali z gora. Te slike ni mogel pozabiti. Ves večer je bil zamišljen. Ponoči pa je imel čudne sanje. Sanjalo se mu je, da je hodil v šolo tam daleč za deveto goro, kjer je vladala starka zima. Vsi njegovi součenci so hoteli na smučeh v šolo, on pa je otožno gledal za njimi; siromak brez opreme, brez denarja v žepu. Toda ni obupal. Hitro si je pomagal. Ukrivil si je svinčnika ter si ju navezal na noge. Opiral se je na peresnika. Spustil se je po bregu, a venomer je padal ter delal globoke jame. Risal je po snegu ogromne pike. Vsi gledalci so se Tončku smejali in mu klicali: »Pikec, bumf, Pikec, bumf!« Tončku pa je bilo silno hudo. Vendar se je kmalu rešil iz zadrege. Iz žepa je potegnil radirko, si jo privezal na vrvico okoli pasu, da se je vlekla za njim. Če je v smuku zopet padel, je radirka kar sama brisala nastale pike. Vsi so ga občudovali. Tako je postal Tonček smučarski junak.

Planina Goreljek (na Pokljuki); v ozadju Rjavina.

Vi vsi veste, da so bile to le Tončkove sanje, gotovo pa bi vi radi postali dobri smučarji, ki bi vozili z brega navpik kar

brez pik. Radi bi delali tudi izlete v zimsko naravo, ki je tako čudovito pravljичno odeta v same bele kristale, ki se leskečejo v božjem soncu. Ta lepota je nepopisna, še naslikati jo je težko. Da se ujeti v fotografsko škatlo, a njena slika nikoli ne doseže naravne lepote.

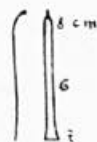
»Naš rod« bo letos vaš učitelj smučanja. Pazljivo ga čitajte in dobro si oglejte slike, da boste iz »Pikceva« postali dobri smučarji — krmarji, kakor naš Tonček, ki se je med tem že prebudil iz sladkih sanj in jih razodel svojemu očetu. Prosil ga je naj mu vendar naredi smučī, da bo lahko redno hodil v šolo. Oče mu je rad ustregel.

Les

Mera

Mera

Ukrivil mu je močne, vendar prožne in lahke plohe iz lepo raslega jesenovega lesa. Po sredi pa je izdolbel žlebič, da bi Tončku smučī ne uhajale v stran. Pokončno postavljene smučī so nekoliko presegale Tončkovo velikost. V sredini, kjer je ploh najdebelejši, so merile 6 cm, na vrhu pri krivinah 8 cm, spodaj pa 7 cm.

Čevlji

Streme

Miklavž je zanj naročil v nebesih smučarske čevlje. Spredaj je bil podplat oglato rezan, del čevlja nad prsti je bil trd in izbočen, peta je bila pravilno urezana radi stremena.

Za god je dobil še dobro streme, ki ga je oče pritrdil z vijaki približno v sredini smučke.

Okovje stremena je krepko zagvoznilo čevrej spredaj. Prednji prstni jermen se je lepo prilagal čevlju, ne da bi zdrsnil čez obgljavje, tako da je Tonček lahko skoraj pokleknil na smučī. Ko je na petni stremeni končno pritisnil še na prožno kljukico, so se stranski jermeni napeli in se oklenili čevlja tako, da je peta tičala na plohu in je bila lepo uravnana z njegovimi robovi. Noga je bila v stremenu kakor ukovana in spojena s smučjo tako, da je vsak njen najmanjši gib premaknil tudi smučko.

Peta

Drži t

Palice je Tončku preskrbel brat. Segale so mu do prsi. Na zgornjem koncu je pritrđil pentljo iz širokega jermena, ki se je lepo prilagala roki. Na spodnjem koncu je zapičil v leskov les ostro jekleno konico, 10 cm višje pa pleteno krpeljico, ki se je obračala na vse strani enako.

Palica

Krpeljica

Čevljev ni mazal prepogosto z mastjo. Včasih jih je mazal tudi z globinom, da se je napravila po vrhu skorjica, ki je odbijala vodo. Vsakokrat ko je prišel domov, je nasul vanje sena, da je popilo vlago. Nato jih je nagačil s starim papirjem, da so obdržali lepo obliko.

Mama je zelo pazila na Tončkovo zdravje. Čez lahke nogavice je obul še debelejšje nogavice iz domače volne. Ovojke je skrbno povil čez dolge hlače, da mu ni mogel sneg uhajati v čevlje. Znoj mu je vpijala lahka triko majca, ki jo je oblekel pod srajco. Pred mrazom ga je varoval volnen jopič, pred mokroto in vetrom pa suknjič. Nikoli ni bil preveč oblečen, da se ne bi preveč segrel in tako na prepihu prehladil. Vso obleko, ki je trenutno ni rabil, je nosil povito v nahrbtniku. Ker pa je sneg mrzel kakor sladoleđ in da bi Tončka ne zeblo, če bi ga pobožal, je nosil na rokah tople rokavice — palčnike, ki so segali visoko čez zapestje. Kadar je brila burja, je potegnil čez ušesa volneno pleteno kapico, da mu ni mogla do živega. Le zoper ščinkovčka na nosu ni bilo pomoči.

Fantiču se je vsa materina skrb zdela odveč. Že davno poprej je silil v sneg, daširavno še ni bil zadostno smučarsko opremljen, kjer je hotel poskušati zunaj razne pluge in vjuge, vendar ga je oče poučil, da mora biti vsak smučar skrbno opremljen, da bo kos zimi in snegu. Le na ta način si bo utrdil svoje zdravje, ki je najdragocenejše in katerega ne sme lahkomišelnost izpostavljati nevarnostim.

Tonček je rad ubogal očeta, zlasti še, ker mu je obljubil, da mu bo naročil »Naš rod«, ki bo gotovo še mnogo lepega pisal o smučanju po belih poljanah.

Vam dragi čitatelji, ki ste gotovo v smuku že prekosili našega Tončka pa želimo za božične počitnice mnogo dobrega snega. Če se vam bi hotel v svoji nagajivosti lepiti na smučī, jih ne smete mazati z medom, ker bi vas sicer mamica utegnila namazati z drugim mazilom. Namažite smučī z voščenimi mažami ali s parafinom, da boste tako srečno smuknili v leto 1934.

Sicherl Janko.

Jaslice

4. Vprašanje: Letos bi rad napravil jaslice, na katerih bi se premikali pastirčki in druge podobe. Ali je to zelo težko? Pa tudi hribček mi dela preglavice in se mi ne posreči! Prosim lepo pojasnila. Franek.

Odgovor: Tole Franekovo vprašanje je pa res prišlo o pravem času, zakaj kdor hoče imeti malo bolj imenitne jaslice, ne sme več dolgo odlašati z delom — posebno, ker je za šolo tudi dosti učenja in pripravljanja. Za jaslice je treba preskrbeti podobe, nalepiti jih je na tanek papir (karton, tanko lepenko) ali na les. Nalepljajte vedno s škrobovim lepilom (skuha se iz vode in škroba), da se dobro primejo in ne pomažejo. Nalepljene podobe obtežite čez noč ter jih izrezujte, ko bodo prav dobro osušene (drugi ali tretji dan), ker se vam bodo drugače pri izrezovanju ob robovih trgale. Določiti morate še pred začetkom dela kje bodo jaslice stale ali visele, da ne bodo premajhne ali prevelike.

Franek, ki je sprožil to vprašanje, gotovo ne bo zameril, če obravnavam to reč tudi za druge, vsaj se bo gotovo še kdo odločil za premikajoče figure. Da boste vso stvar boljše razumeli, sem napravil mal vzorec, ki naj podpre mojo razlago. Pri sledečem pojasnilu si dobro oglejte tisti del slike, o kateri bom govoril, in prepričan sem, da se bo vsem posrečila naprava. — Moj model (vzorec) je nalašč na zadnji strani kolikor mogoče odprt, da se vidijo vsi deli, ki so potrebni za vrtilno napravo.

Za podstavek, ki bo nosil vse jaslice si lahko izberete pripraven zaboj, ki je trdno zbit iz nepredebilih desk. Recimo da je zaboj dolg 40 cm, širok 20 cm in visok 15 cm. Prenizek ne sme biti, ker bi se potem podobe spodaj zadevale. Pokrova ne potrebujemo, da je le obod in dno dobro. Zaboj obrnemo tako, da je dno zgoraj, katero izžagamo kake 3 do 10 cm od sprednje stene, 1 do 2 cm široko špranjo (oddaljenost špranje od roba se ravna po širini zaboja in po tem, kaj bomo posta-

vili v ospredje jaslic. Če delate podstavek sami, izpusite kar med dvema deskama, ko jih pribijate, 1 do 2 cm prostora.

Od matere si izposodite dva prazna vitlja (špulke), na katerih je bil navit suka-

nec — ter pripravite dve ravni okrogli palici, ki gresta tesno skozi luknjico v vitlju. Palčki morata biti daljši, kakor je zaboj širok. V zadnjo in sprednjo steno zaboja izvrtajte po dve luknjici, v katerih se bodo palčke na lahko vrtele. Luknje morajo biti izvrtane toliko od gornjega roba, da se špulka, ki je nataknjena na palici, ne zadene ob gornjo steno zaboja — od desne oziroma leve stene morajo biti luknjice oddaljene kak cm več, kakor je visoka najvišja figura, ki se bo premikala. Ali veste zakaj? Skozi luknjico v prvi steni potisnite palčko, ko pogleda v prostor med prvo in zadnjo steno, nataknite nanjo špulko in potisnite palčko skozi luknjico v zadnji steni. Nato naravnajte špulko na palici tako, da bo stal njen srednji, ravni del, točno pred odprtino (špranjo) v zgornji steni. Enako napravite z drugo palčico in špulko.

Na sprednji, boljše na zadnji steni (če je mogoče radi prostora, kjer bodo stale jaslice) mora ena palica gledati kakih 4 do 5 cm iz deske. V ta, izven deske stoječi kos palice (osi), zabijemo precej dolg žebelj, katerega zakrivimo pravokotno in nanj natakujemo 6 do 7 cm dolg ročaj iz

okroglega lesa. Tako nastalo vrtilo (vintó) utrdimo s tem, da pribijemo na ročaj in os — kos preklane (polokrogle) palice. Če vrtilo zavrtiš, se premika špulka z osjo vred mirno in se ne guglje zdaj na eno zdaj na drugo stran — pravimo: špulka mirno teče. Tudi plesati, to se pravi, premikati se špulka ne sme po palici! Ako ne stoji trdno, zabijemo skozi ravni del špulke in os žebelj, ki jo potem drži na določenem mestu. Špulko na drugi osi (palčici) napravi isto, samo skozi špulko in os ne zabij žeblija (sneti boš moral vitelj, ko boš dal okoli trak) in tudi vrtilne priprave ni treba. Mesto luknjic, v katerih tečejo osi, lahko napravimo zarezze v steno in zabijemo nad osjo v desko žebliček, da os ne iztiri.

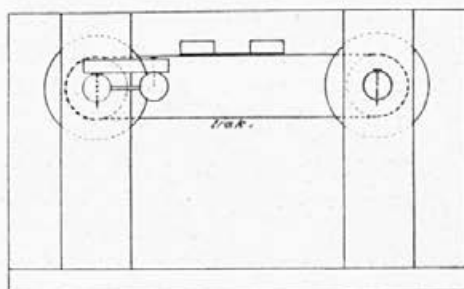
Preko obeh osi napnemo sedaj platnen trak, ki ga pa prej priklejamo na močan risarski ali ovojni papir, to pa zato, da se ne raztegne in ne vije. Ko se klej nekoliko osuši, izstriži trak, natančno premeri dolžino med špulkami in okoli njih (trak gre od ene špulke do druge okoli nje in zopet na prvo špulko nazaj). Trak odreži par cm daljši in ga dobro sešij. Trak teče po ravnem, srednjem delu špulke in če je dobro napet, boš videl, da se pri vrtenju premika. Včasih pa trak drsi ob gladkih špulkah, zato nakleji okoli srednjega dela vitlja kos steklitega ali smirkovega papirja — s tem postane ploskev raskava in rada vleče trak za seboj.

Na trak moramo prišiti še nosilce ali zatike za figure. Ti zatiki so za papirnate podobe lahko iz trdega papirja, za lesene figure jih pa napravimo iz tenke pločevine (konzervne škatlice), kar ni prav nič težko, ker režemo tanko pločevino lahko s škarjami, luknjice pa prebijemo z žeblijem ali kratkim šilom. Vzorec izrezka imate na sliki — ob polnih črtah izstriži, ob črtkah pa upogni! Za manjše podobe zadostujeta tudi samo prvi dve tretjini zatika.

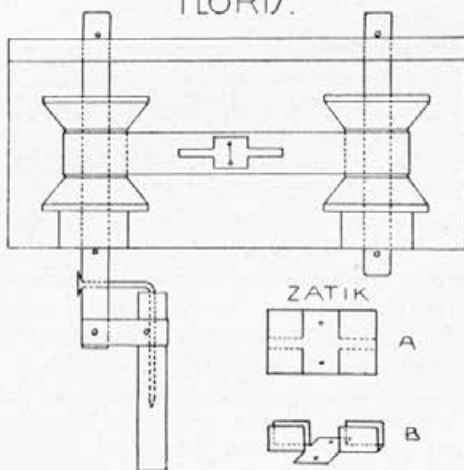
Nosilcev pa ni treba šivati na napetem traku, ampak snamite trak iz špulic, prišijete nosilce in trak nanovo natakните. Ko imate sestavljeno vso vrtilno pripravo snemite osi iz zadnjih tečajev, denite trak okoli špulke ter pritisnite palčice skozi luknji nazaj.

Zatiki morajo nositi podobe tako visoko, da se vidijo figuram stopala, če jih gledate na spodnji strani. Pred prostorom, kjer se podoba dviguje in na konci poti, ko se zopet zavrti v spodnji del, je treba postaviti kako drevo, grm, skalo ali kaj enakega, da gledalec ne vidi, kako se podobe vzdigujejo oziroma pogrezajo. Pri večjih razdaljah med špulkami ali pretežkih figurah, moramo ostaviti še eno ali celo dve špulki enako nasajeni in vrtljivi na oseh. Te špulke se na palčici lahko vrte, ker ne premikajo traku, ampak so postavljene le zato, da se trak preveč ne vdaja in poveča ter teko figure mirno in ravno.

NARIS.

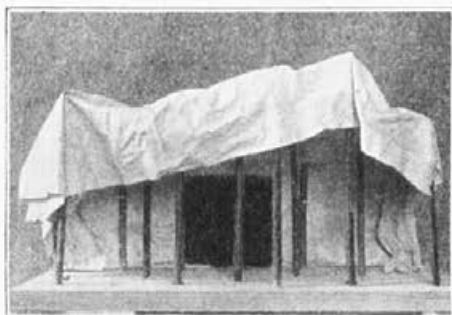
TLORIS.

Na sliki vidite le kratek kos vrtilne naprave, in sicer od zadaj — od sprednje strani se smejo videti le podobe, ki se mirno premikajo v vodoravni ravnini. Razen fotografije sem vam narisal vso vrtilno napravo tudi tako, kakor delajo to

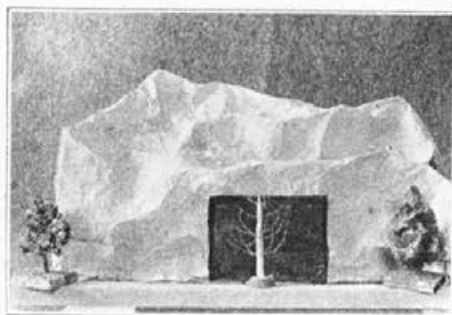
obrniki in iz katere je še bolj razvidno, kako je sestavljena taka reč. Zgornja slika vam kaže, kako se vidi priprava, če jo gledaš od spredaj (naris), spodnja pa kakor se vidi, če jo gledamo od vrha doli (tloris). Take risbe so zelo pregledne in uporabne, ker se iz njih posnamejo tudi vse mere. Natančneje se boste o takih risbah tako še učili v šoli.

Ker dela hribček Franeku preglavice, se moramo tudi o tem pomeniti. Ker ga vam ne morem pokazati, zato sem ga fotografiral od spredaj in od zadaj in stavim, da se bo posrečil vsakomur. V tistem delu jaslie, kjer hočete imeti hrib, zvrtajte pre-

izrežite prostor za hlevček (na sliki je črno označen) katerega vstavite pozneje. Na palčico pa pritrдите lahko tudi kos žice, na katero boste obesili zvezdo.

Ob straneh hriba in pred odprtino za hlevček sem postavil tri drevesa, katera si z malim trudom tudi lahko napravite. Za stojalo vzemite del špulec (deščico) ter zatakните vanjo kos vejice. Okoli vejice navijte kosce žice (tanke) kakor vidite to na sliki drevesa, ki stoji pred prostorom za hlev. Jaz sem pobarval žico in deblo z belo barvo, da bolj vidite, kako se naredi. Žico, ki predstavlja veje, poskusite zakriviti tako, da bodo kolikor mogoče po-

cej luknjic prav neenakomerno ter zatekните vanje daljše in krajše palčice. Ko so palčice trdno zabite, vzemite precej močan ovojni papir, ga malo zmečkajte in denite v vodo in ko bo dobro omehčan, ga položite na palčice. Nalahko ga s prsti potlačite v prostore med palčicami in ko se vam bo zdelo, da ima hrib tako obliko kakor resnični hribi, pustite, da se papir dobro presuši. Pomnite, da morate oblikovati prepade, strmine in ravnine hriba le toliko časa, dokler je papir moker, če se vam med delom posuši, ga pa poškopite z vodo. Zadaaj ni treba položiti papirja do tal — le v ospredju in ob straneh, kjer bo viden, ga morate potegniti do deske. Če hočete, da bo hrib bolj trden, ga prevlečite, ko je že osušen s klejem in takrat lahko obenem posujete po potih, ki peljejo po hribu, droben, bel pesek. Hrib pobarvajte z modro, sivo in rjavo barvo (vodenimi barvami) in položite v nekatere kraje malo lepega mahu, v katerega lahko zataknete cvčice in druge podobe. Spredaj

dobne drevesnim vejam pozimi, ko so brez listja. Iz zelenega (če mogoče svilenega) papirja si istražite obilo majhnih kosev papirja, pomočite drevesce v redek lep ali klej (gumi) in potrosite izrezani papir po njem. Papir se bo takoj prijel ob vejice (žico) in drevesce je gotovo. Če hočete imeti cvetoče drevo, ga posujete razen z zelenim še z belim rožnatim ali rdečim papirjem (na sliki levo). Drevo na desni strani slike je napravljeno iz maveca, za katerega se naredi ogrodje istotako iz žice, le debelejše, nato se pa pomoči v gost mavec in prevleče z barvo.

Pred jaslice napravite še ograjo, sestavljeno iz palčic, pod njo pa še prtiček, ki si ga izrežite iz barvastega papirja — in veseli boste svojega dela vi in tudi jaz. Vesel Božič!

Alojz Novak, Ljubljana VII.,
II. drž. mešč. šola.

Pletena in kvačkana volnena ruta

V mrzlih jesenskih in zimskih dneh se nam prav prične, ako imamo kaj toplega za okoli vratu in čez ramena. V ta namen nam prav dobro služijo volnene rute. Lahko jih kvačkamo ali pletemo.

Če je ruta majhna, jo nosimo pod plaščem ali jopico. Ogrnemo jo tako, da sprednja konca pod vratom prekrizamo, na ramah in hrbtu razravnamo in oblečemo vrhu plašč ali jopico. Tako poravnana ruta ne dela gub in varuje pred prehladom, ker pušča vrat prost, da se ne pomehkuži.

Volna mora biti tanka, da je ruta mehka in prožna.

Večjo ruto uporabljamo mesto jopice. Prav priročna je tistim osebam, ki morajo pogosto iz toplega prostora na mraz.

Te rute so iz debelejšje volne in največkrat kvačkane.

Ruti sta lahko enobarvni ali pisani. Možno je tudi to, da je samo spodnji del rute pisan, gorenji pa enobarven.

Za osnovno barvo, to je tisto, ki je je največ, vzamemo tako, ki se poda k barvi plašča, čepice in obleke. Črte so lahko zelo pisane (iz raznih ostankov), vendar pa morajo tvoriti z osnovno barvo lepo celoto.

Manjša ruta na sliki je pletena, večja kvačkana.

Način dela pletene rute je takle:

Kot že omenjeno je najprimernejša tanka volna, pletenki pa št. 3 $\frac{1}{2}$. Plete se vedno desno in precej mehko. Velikost je odvisna od nasnutka. Nasnutek 300 petelj, je ravno dovolj velik za ruto, ki jo nosimo pod plaščem. Pri nasnutku moramo paziti, da je urejen rahlo, sicer se rob rad pretrga, če se malo nategne.

Pri pletenju je najvažnejša sredina. — Srednjo petljo zaznamujemo z nitko ali zaponko. V vsaki vrsti, pričenski takoj v prvi pa do zadnje, desno snamemo srednjo (tisto, ki jo imamo zaznamovano) in naslednjo petljo. Petlja, katero dobimo, velja v naslednji vrsti za srednjo (jo zopet zaznamujemo). To ponavljamo v vsaki vrsti prav natančno, sicer ruta ne bo imela prave oblike.

Na koncu vsake vrste ne popletemo vseh petelj, zadnji dve pustimo kot skrajni, ki jih v začetku nove vrste popletemo kot običajno skrajno petljo. Na ta način na koncu vsake vrste eno snamemo, da se ruta oblikuje, rob pa je lepši in močnejši. Ko imamo na pletenki le še 5 petelj, iste skupaj popletemo in končamo.

Pri črtani ruti moramo črte pričeti vedno na isti strani in jih tudi na isti strani končati, ker drugače niso lepe. Najozja črta, ki je mogoča, je široka 2 vrsti. Širokost ostalih je odvisna od okusa in razporeditve barv. Pri začetku in na koncu vsake črte pustimo precej dolge nitke, ki jih, ko ruto spletemo, skrbno zašijemo ob rob s skrivnimi ubodi.

Osnovna barva rute na sliki je rdeča, črte pa rjave in sive. Slede si takole: 18 rdečih vrst, 8 sivih, 4 rdeče, 6 rjavih, 8 rdečih, 2 rjavi, 2 rdeči, 2 sivi, 2 rdeči, 2 sivi, 2 rdeči, 2 rjavi, 12 rdečih, 2 sivi, 2

rdeči, 2 rjavi, 2 rdeči, 2 sivi, 10 rdečih, 4 rjave, 4 rdeče, 4 sive, 8 rdečih.

Slično sestavlja vrste do konca.

Pri pleteni ruti je velikost z osnutkom že naprej določena, kvačkano pa lahko med delom širimo do poljubne velikosti.

Volna naše kvačkane rute je lahko različne debelosti, treba je le primerne kvačke. Kvačkamo z naslednjim ubodom: 1 gosta, 1 verižna, 1 gosta, 1 verižna itd. V prihodnji vrsti delamo menjaje. Tam, kjer je bila prej gosta, je verižna, kjer verižna, gosta. Tako, kot to vrsto, kvačkamo vse naslednje.

Začnemo z nasnutkom 6 verižnih petelj. V peto petljo tega nasnutka skvačkamo 1 gosta, nato 1 verižno in zopet 1 gosta, ravno tako v peto osnutkovo petljo. Nadalje skvačkamo 1 verižno in zopet dve gosti ločeni z 2 verižnima v 3 petljo nasnutka, zopet 1 verižno in v prvo petljo nasnutka 2 gosti, ločeni z 1 verižno, sedaj 2 verižni, obrnemo. 2. vrsta: 1 gosta za prvo verižno, 1 verižna, zopet gosta v drugo luknjico itd. Pazimo le, da v srednjo luknjico, ki jo tvorita 2 gosti ločeni z dvema verižnima napravimo isto tako 2 gosti ločeni zopet z dvema verižnima. Na koncu vrste skvačkamo dve gosti, ločeni z eno verižno v zadnjo luknjico, ki jo tvorita skrajni verižni in prva gosta prve vrste.

Ostale vrste ponavljamo prav tako. Pazimo le, da na koncu vsake vrste skvačkamo za skrajni dve petlji prejšnje vrste dve gosti ločeni z eno verižno, ker s tem ruto širimo. V sredi pa napravimo v srednjo luknjico 2 gosti ločeni z 2 verižnima, da se ruta oblikuje v trikotnik.

Kot pletena, je tudi kvačkana ruta, rdeča z rjavimi in sivimi črtami.

Vrste si slede takole: 44 rdečih, 2 sivi, 4 rdeče, 2 rjavi, 14 rdečih, 2 sivi, 2 rdeči, 2 rjavi, 2 sivi, 2 rjavi, 2 rdeči, 2 sivi, 9 rdečih, 2 rjavi, 1 rdeča, 2 sivi, 2 rjavi, 2 sivi, 1 rdeča, 2 rjavi, 9 rdečih.

Nitke, ki nastanejo pri kvačkanju črt na konceh, tudi tu skrbno zašijemo.

Zgotovljeno ruto, tudi pleteno, pripravimo v pravilni obliki z risalnimi žeblički na mizo in prelikamo z vlažno krpo.

Grumova.

Krog božiča

Prišel čas je krog božiča,
mi zaklali smo prašiča,
ki se je odebilil
in za nas je kri prelil.

Vsi se tega veselimo,
pri mizi polni posedimo.
Še psiček naš je dobre volje,
ko Franc prašiča nam zakolje.

Kumer Janko, Velika Nedelja.

Prošnja

Kdo izmed čitateljev »Našega roda« ve za natančni naslov, kje bi se dobili plemenski zajci naprodaj, na primer velike pasme. Prosim tudi za ceno. Bil sem naročnik »Našega roda« pa sem našel narisane zajčji hlevček, naslova pa nisem našel. Prosim le ceno dvomesečnih živali. Pozdrav!

Erno Ballek, G. Petrovci št. 3., p. Petrovci, Prekmurje.

Pismo učencem in učenkam osnovne šole v Trbovljah

Dragi tovariši in tovarišice!

V šoli so nam gdč. učiteljica povedali, da se Vam v Trbovljah hudo godi. Sklenili smo, da Vam hočemo za božično darilo poslati nekaj denarja. Ker ste se nam smilili, smo se potrudili in smo zbrali v našem razredu 121 Din. Slišali smo o Vašem lepem petju. Pridite enkrat k nam, v naše lepe Slovenske gorice, da skupno zapojemo!

Prisrčne pozdrave od Vaše

Marijice Petovar, uč. III. r.,
Svetinje - Ivanjkovci.

Voščilo

Veliko srečo,
polno vrečo
leto veselo
denarca imelo.

Burger Stojan iz Hrastnika.

Križanka „Jugoslavija“

Vodoravno: 1. črta, 6. prijatelj (frc.), 7. ud (množ.), 8. vstavi: d p, 10. vas pri Ljubljani, 11. kazalni zaimek, 13. kalorija (skrajšana oblika), 16. kratica, 18. metonimija, 22. žensko ime, 24. geometričen lik, 26. rimski cesar, 28. zdravnik, 31. znamka ur, 32. ruski polotok, 33. vprašalnica, 34. števec, 36. veznik, 37. moško ime, 38. atlas, 41. Artemida (grška boginja lune), 45. vprašalnica, 46. on (frc.), 48. predlog, 49. slovenski pisatelj, 50. domenek, 53. gostilna, 55. petek (srbohrv.), 57. življenje (frc.), 58. Abo, mesto na Finskem, 59. seno, 61. kratica, 62. egipčansko božanstvo, 63. mesto v Nemčiji, 67. svojilni zaimek (frc.), 69. priprava za prelivanje, 71. priprava za snaženje tal, 74. realen (frc.), 76. rimski pozdrav, 77. vstavi: r k, 79. dva enaka soglasnika, 80. okoren, 85. množiti premoženje, 86. premica, ki veže dotikališči dveh tangent na krogu, 87 in (zastarela oblika).

Navpično:

2. delam (srbohrvatsko), 3. izseljenec, 4. množina od »jaz«, 5. igralna karta, 8. rimski cesar, 9. ubogljiv, 12. samostalnik od »umen«, 13. stopinja, 14. južna rastlina, 15. južni, kisel sadež, 17. množina zaimeka »ona«, 19. pesnitev, 20. proga, 21. zavist (srbohrv.), 23. atenski državnik (znan po svoji pravicoljubnosti), 25. tisoč metrov, 27. zob, ki ga ima slon, 29. vojaška stopinja, 30. deževati (srbohrvatsko), 34. del valovja, 35. veznik, 37. ut (pomeni latinsko: da), 39. vodne rastline, 40. kraj v kotorskem zalivu, 42. potočna žival, 43. predstavlja premoženje, 44. marmor, 47. zvit, 51. kratica, 52. moško ime, 54. medmet, 56. žensko ime, 60. domača rogata žival, 64. mačkin glas, 65. preganalec kristjanov, ki se je pozneje pokristjani, 66. isto kot 12. navpično, 68. naš kralj, 70. pogojnik, 72. »on« (nemško), 73. ali (skrajšana oblika), 78. vanje vežemo žito, 79. znak za ton, 81. moško ime, 82. lemez, 83. eta (je grška črka), 84. nasprotno od »je«.

Kdor reši »Križanko« ter bo izžreban, dobi budilko; drugi izžrebanec dobi puščico s šolskimi potrebščinami; tretji pa avtomatičen svinčnik tvrdke Prelog v Ljubljani, Marijin trg.

Rešitev ugank iz 2. številke „Našega roda“

1. Križanka. Vodoravno: han, pater, sol, po, ta, otava, iti, um, riž, ar, to, Bog, pa, en, lok, es, meh, mutec, Emona, Ida. Navpično: ha, tat, ne, pot, dolar, ti, ata, vi, Murat, mi, top, logar, zelen, nos, mu, pet, he, mi, oda, na. — 2. Lestvica I.: Fran Levstik; II.: Martin Krpan; A: rja; B: nit; C: sir; D: Ida. — 3. Skrivalnica: Ilirija.

Izmed rešilcev, ki jih je bilo na stotine, so bili izžreban: 1. Karol Otorepec, učenec II. razreda, Pristava. Dobi žepno uro. 2. Marija Vidovič, učenka II. razreda višje nar. šole, Sv. Andraž v Halozah. Dobi nalivno pero tvrdke Prelog, Ljubljana, Marijin trg. 3. Hermina Jelen, učenka IV. a razr. osn. šole v Velenju. Dobi vez. mladinsko knjigo.

PODMLADEK JADRANSKE STRAŽE

Mladi Stražar, zapomni si in povej drugim

da sta izdala Oblastna odbora JS v Ljubljani in Mariboru skupno slovensko člansko izkaznico za svoj Podmladek. Slika predstavlja njeno naslovno stran. Legitimacija stane Din 0'25. Na njo je prilepljen tudi kolek JS za Din 0'50 v korist socialnemu skladu. Celokupna cena izkaznice, ki je obvezna za vse Podmladke v dravski banovini, znaša torej Din 0'75. Naročajte jo pridno pri Sekciji Podmladka JS v Ljubljani;

da je ustanovljen za JS v dravski banovini poseben socialni sklad, ki naj omogoči zgraditev lastnega doma na Jadranu, izlete Podmladkarjev na naše morje in ceneno uniformiranje PJS; da se v ta namen prodajajo kolki in razglednice JS ter razni predmeti vsakdanje uporabe kot svinčniki, držala, ravnila, črnila, tuši, pisemski papir, vžigalice z napisom: Čuvajmo naše morje!, Rogaška Slatina, Neptun konzerve itd. Zahtevajte povsod predmete v korist JS, ker gre to prvenstveno v Vašo korist!;

- da so tudi že mnoge slovenske občine podprle socialni sklad JS s svojimi prispevki. Ali se je Vaša občina tudi že oddolžila svoji mladini? Prosite očeta, ako je v občinskem odboru in pošljite deputacijo Podml. JS h gospodu predsedniku občine!;
- da je Oblastni odbor JS v Ljubljani prejel brezplačno od tvrde Western 500 komadov napisnih tabel za PJS in Krajevne odbore. Prodaja jih Podmladkom po Din 40'—, ki gredo tudi v korist socialnemu fondu. Naj ne bo PJS, ki ne bi imel ob šolskem vходу svoje napisne table! Napisna tabla je nemi glasnik našega pokreta in znanilec narodne zavesti jugoslovenske mladine;
- da bosta izdala Oblastna odbora JS v Ljubljani in Mariboru svojim dobrotnikom in podpornikom umetniško izdelane diplome, ki bodo okras vsake narodno zavedne hiše ter priporočilo vsake trgovine in obrti;
- da bo za mrzlo zimo kaj hitro prišel veseli čas pomladi, ko bomo v trumah pohiteli na naše morje. Sami ga boste videli in čutili, vozili se boste po njem in ga vzljubili, zato pridno zbirajte v Vaš izletniški sklad! Vsak Podmladkar mora v teku svojega šolanja vsaj enkrat na Jadran;
- da boste imeli tedaj tudi že lične zastavice PJS in morda tudi že srčkan mornarski krog, da boste pozornost vzbujajoča vojska mladih jadranskih stražarjev;
- da pojdejo tudi odrasli člani spomladi in poleti s ponosnim parobrodom »Kraljica Marija« v Egipt, in Sv. Deželo. Potovanje bo krasno in ne drago. Opozorite na to Vaše starše in njihove znancel;
- da bodo vse šole razpisale nagradne naloge o našem morju in pomorstvu. Potrudite se in pridobite si nagrado!;
- da bosta Oblastna odbora JS v Ljubljani in Mariboru nagradila posebno vnete in delovne Podmladkarje, kot tudi odbore PJS na šolah, s krasno knjigo »Naše morje«, ki jo je izdala letos Mohorjeva družba, in tudi z drugimi knjigami JS;
- da je Izvršni odbor JS v Splitu pričel izdajati pomorsko biblioteko in je izšlo letos pet knjig pomorske vsebine, ki bi jih odrasli Podmladkarji tudi že lahko s pridom čitali. Stanejo Din 70'—, šole so o tem že obveščene. Prosite Vaša šolska upraviteljstva, naj Vam za šolarsko knjižnico naroče imenovane knjige;
- da je Oblastni odbor JS v Ljubljani v priznanje narodne zavesti naše obmejne mladine poklonil Kraj. odboru JS v Št. Ilju v Slov. gor. lep dar za božičnico revnim Podml.;
- da ima Sekcija PJS pri kr. banski upravi v Ljubljani na razpolago krasne diapozitive o našem morju in primorju kot tudi predavatelja. Ako imate v Vašem kraju skiop-tikon, sporočite to Sekciji Podmladka JS v Ljubljani in občudovati boste naš Jadran lahko vsaj v sliki in besedi, dokler ne boste tako srečni, da ga objamete tudi s svojimi očmi!;
- da se bo vsak zaveden član (članica) PJS ravnal vedno po društvenem geslu:
»Čuvajmo naše morje!«